

Profesionalna zrelost i zadovoljstvo studijem studentata pedagogije Filozofskog fakulteta u Rijeci

Blaži, Tihana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:319210>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-31**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

Tihana Blaži

PROFESIONALNA ZRELOST I ZADOVOLJSTVO STUDIJEM STUDENATA
PEDAGOGIJE FILOZOFSKOG FAKULTETA U RIJECI

DIPLOMSKI RAD

Rijeka, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

Tihana Blaži

PROFESIONALNA ZRELOST I ZADOVOLJSTVO STUDIJEM STUDENATA
PEDAGOGIJE FILOZOFSKOG FAKULTETA U RIJECI

DIPLOMSKI RAD

Mentor:

Prof. dr. sc. Kornelija Mrnjaus

Komentor:

Dr. sc. Nena Vukelić

Rijeka, 2023.

UNIVERSITY OF RIJEKA
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF EDUCATION

Tihana Blaži

CAREER MATURITY AND SATISFICATION WITH STUDY OF PEDAGOGY
STUDENTS AT THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

RIJEKA

MASTER THESIS

Mentor:

Prof. Kornelija Mrnjaus, PhD

Co-mentor:

Nena Vukelić, PhD

Rijeka, 2023.

IZJAVA O AUTORSTVU DIPLOMSKOG RADA

Ovime potvrđujem da sam osobno napisao/la rad pod naslovom: *PROFESIONALNA ZRELOST I ZADOVOLJSTVO STUDIJEM STUDENATA PEDAGOGIJE FILOZOFSKOG FAKULTETA U RIJECI* te da sam njegov autor/ica.

Svi dijelovi rada, nalazi i ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (mrežnim izvorima, literaturi i drugom) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime studenta/ice: Tihana Blaži

Datum: 01.09.2023.

Vlastoručni potpis: _____

SAŽETAK

Odluka o odabiru studija profesionalna je odluka koja zasigurno određuje budućnost pojedinca. Za donošenje realne i za pojedinca najoptimalnije odluke, važan je razvoj profesionalne zrelosti. Za razvoj profesionalne zrelosti nužne su aktivnosti profesionalnog usmjeravanja. Sudjelovanjem u aktivnostima profesionalnog usmjeravanja pojedinci se pripremaju za izbor zanimanja ili obrazovanja, upoznaju sami sebe te svijet rada. U procesu profesionalnog usmjeravanja brojni čimbenici mogu oblikovati i utjecati na profesionalne odluke pojedinca. U Hrvatskoj učenici donose vrlo važne profesionalne odluke na prijelazu iz osnovne u srednju školu te na prijelazu iz srednje škole na fakultet ili na tržište rada. Obzirom da se sve više učenika odlučuje za studiranje, vrlo je važno istražiti njihovo zadovoljstvo studijem koje može utjecati i na zadovoljstvo izborom zanimanja, odnosno obrazovanja. Zadovoljstvo studijem može oblikovati imidž fakulteta, utjecati na broj upisanih budućih studenata, ali istraživanje istoga može biti od velike koristi fakultetu, u unapređivanju kvalitete rada.

Ovaj diplomski rad podijeljen je na teorijski i empirijski dio. U teorijskom djelu rada daje se prikaz spoznaja o profesionalnim odlukama, profesionalnoj zrelosti, profesionalnom usmjeravanju te zadovoljstvu studijem. U empirijskom djelu rada prikazuju se rezultati istraživanja koje je provedeno s ciljem ispitivanja razloga upisa studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci, otkrivanja izvora informacija pri odlučivanju o upisu na ovaj fakultet, ispitivanja učestalosti sudjelovanja u aktivnostima profesionalnog usmjeravanja prije upisa na studij te s ciljem ispitivanja zadovoljstva upisanim studijem. U istraživanju je sudjelovalo 87 studenata prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci, a podaci su prikupljeni anketiranjem. Rezultati ukazuju na razne razloge upisa na studij, a Internet stranice najčešći su izvor informacija studentima. Studenti su se najčešće samostalno profesionalno usmjeravali, a rezultati su ukazali i na to da su roditelji savjetnici prilikom odabira studija. Nije utvrđena statistički značajna razlika u zadovoljstvu između studenata kojima je studij bio prvi izbor i onih kojima studij nije bio prvi izbor, ali je utvrđena statistički značajna razlika u zadovoljstvu studijem između studenata prijediplomskog i diplomskog studija.

Ključne riječi: profesionalna odluka, profesionalna zrelost, profesionalno usmjeravanje, zadovoljstvo studijem

ABSTRACT

The decision to choose a study is a professional decision that certainly determines the future of an individual. The development of professional maturity is important for making the most realistic and optimal decision for the individual. Vocational guidance activities are necessary to develop professional maturity. By participating in vocational guidance activities, individuals prepare for the choice of occupation or education, get to know themselves and the world of work. In the process of vocational guidance, many factors can shape and influence the professional decisions of the individual. In Croatia, students make very important professional decisions at the transition from elementary school to high school and at the transition from high school to college or to the labour market. Since more and more students choose to study, it is very important to explore their satisfaction with the study, which can also affect their satisfaction with the choice of profession or education. Student satisfaction can shape the image of the Faculty, influence the number of enrolled future students, but research can be of great benefit to the Faculty, in improving the quality of work.

This paper is divided into theoretical and empirical parts. The theoretical part presents knowledge of professional decisions, professional maturity, vocational guidance and student satisfaction with study. The empirical part presents the results of a research conducted with the aim of examining the reasons for enrolment of the study of pedagogy at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Rijeka, discovering sources of information when deciding on enrolment in this Faculty, examining the frequency of participation in vocational guidance activities before enrolment in the study and with the aim of testing the satisfaction of enrolment in the study. The survey involved 87 undergraduate and graduate students of pedagogy at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Rijeka, and the data were collected through a survey. The results indicate various reasons for enrolment, and websites are the most frequent source of information for students. Students mostly directed themselves professionally, and the results showed that parents were advisors when choosing their studies. There was no statistically significant difference in satisfaction between students for whom study was their first choice and those for whom study was not

their first choice, but a statistically significant difference in satisfaction with study was determined between undergraduate and graduate students.

Keywords: career decision, career maturity, vocational guidance, satisfaction with study

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PROFESIONALNA ODLUKA	3
2.1. <i>Dosadašnja istraživanja o donošenju profesionalnih odluka</i>	6
3. PROFESIONALNA ZRELOST	9
3.1. <i>Dosadašnja istraživanja o profesionalnoj zrelosti</i>	10
4. PROFESIONALNO USMJERAVANJE	12
4.1. <i>Čimbenici profesionalnog usmjerenja</i>	13
4.1.1. <i>Obitelj</i>	14
4.1.2. <i>Škola</i>	15
4.1.3. <i>Stručni suradnici</i>	16
4.1.4. <i>Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ)</i>	17
4.2. <i>Dosadašnja istraživanja profesionalnog usmjerenja</i>	18
5. ZADOVOLJSTVO STUDIJEM	20
5.1. <i>Dosadašnja istraživanja zadovoljstva studijem</i>	22
6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	25
6.1. <i>Predmet istraživanja</i>	25
6.2. <i>Cilj istraživanja</i>	25
6.3. <i>Hipoteze istraživanja</i>	26
6.4. <i>Ispitanici</i>	26
6.5. <i>Instrument</i>	27
6.6. <i>Postupak istraživanja</i>	28
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	29
8. RASPRAVA	42
9. ZAKLJUČAK	45
10. POPIS TABLICA	47
11. POPIS LITERATURE	48
12. PRILOZI	52

1. UVOD

Odluka o izboru zanimanja smatra se jednom od najvažnijih životnih odluka (Bogdanović, 2009), upravo zato što određuje budućnost pojedinca. Strugar i Čorak (2016) odluku o izboru škole ili zanimanja nazivaju profesionalnom odlukom. Donošenje odluke o izboru zanimanja ili obrazovanja važno je zbog toga što odabrano zanimanje određuje „budući materijalni položaj, društveni ugled, mjesto stanovanja, prijatelje, način kako pojedinac vidi samoga sebe te način kako se drugi pojedinci ponašaju prema njemu“ (Bogdanović, 2009, str. 225). Također, izbor određuje i razinu obrazovanja pojedinca (Olamide i Olawaiye, 2013). Božulić (2022) smatra da izbor zanimanja predstavlja izbor čovjekova životnog puta. Dobar izbor zanimanja pojedincu će donijeti brojne benefite kao što su zadovoljstvo izborom karijere, materijalnu sigurnost te pozitivan stav prema samome sebi i radu (Lucić, 2021). Pogrešan izbor zanimanja uključuje posljedice kao što su „nezadovoljstvo, loš radni učinak i uspjeh, neuspješne međuljudske odnose, mogućnost brojnih profesionalnih nesreća i bolesti, promjenu škole ili zanimanja itd.“ (Božulić, 2022, str. 17). Kako bi se prevenirali pogrešni izbori, važno je razvijati profesionalnu zrelost pojedinaca kako bi mogli donijeti realnu profesionalnu odluku. Pojedinci koji su profesionalno zreliji sigurniju su u svoje odluke i biraju prikladne obrazovne programe (Černja Rajter, 2022). Stoga je vrlo važno da se mladima već u ranoj dobi dade mogućnost otkrivanja svojih interesa, sposobnosti i mogućnosti (Perin i Drobac, 2010). Pojedinci moraju poznavati sami sebe i znanje o sebi moraju koristiti kao alat kod donošenja odluke o izboru (Olamide i Olawaiye, 2013). Stoga, kako bi se izbjegle negativne posljedice lošeg izbora nužno je provoditi profesionalno usmjeravanje i smisljeno upućivanje u određena zanimanja i struke (Božulić, 2022). Važnost profesionalnog usmjeravanja očitava se i u činjenici da je zadovoljstvo izborom škole ili zanimanja povezano s donošenjem realne odluke, a kako bi se donijela realna profesionalna odluka pojedinac mora poznavati vlastite interese, potrebe i sposobnosti (Raković, 2015).

Ovaj diplomski rad nastao je iz shvaćanja važnosti istraživanja procesa donošenja profesionalnih odluka i iz želje da se istraže razlozi upisa studija pedagogije i zadovoljstvo studijem pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Odabir fakulteta na kojem će budući studenti studirati jedna je od profesionalnih odluka, a na istu djeluju brojni čimbenici. Studenti su odabrali nastaviti školovanje, a na fakultetu provode i po nekoliko godina, tijekom kojih

stječu doživljaj studija i mogu odrediti zadovoljstvo odabranim studijem. Samim time, mišljenja studenata mogu biti izrazito korisna za unapređenje studijskih programa, a isto tako mišljenja studenata mogu biti smjerokaz i prevaga za buduće studente pa samim time mogu biti čimbenik koji će utjecati na odabir studija. Zadovoljstvo studenata sve je važnije za uspjeh obrazovne ustanove, a o zadovoljstvu studenata ovisan je ugled ustanove i broj budućih studenata (Mihanović i sur., 2016). Upravo stoga je važno ispitivati zadovoljstvo studenata i prema njihovim povratnim informacijama unapređivati programe i razne aspekte studija, što bi moglo rezultirati pozitivnim iskustvima i doživljajima studenata studijem pa u konačnici i većim interesom i upisom na studij.

Rad je podijeljen na teorijski i na empirijski dio. U teorijskom dijelu rada obrađuju se sljedeće teme: donošenje profesionalne odluke, profesionalna zrelost, profesionalno usmjeravanje te zadovoljstvo studijem, kao temeljni konstrukti na kojima se bazira i sam empirijski dio. U empirijskom djelu predstavljaju se rezultati istraživanja provedenog sa redovnim studentima prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci, a odnose se na donošenje odluke o izboru studija, sudjelovanja u aktivnostima profesionalnog usmjeravanja te na zadovoljstvo upisanim studijem pedagogije.

2. PROFESIONALNA ODLUKA

Strugar i Čorak (2016) profesionalnu odluku definiraju kao čvrstu namjeru osobe da se odluči za neko zanimanje. U Republici Hrvatskoj učenici moraju prve profesionalne odluke donijeti već na kraju osnovne škole kada odabiru srednju školu (Babarović i Šverko, 2011). Nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja, učenici se suočavaju s donošenjem još jedne profesionalne odluke – hoće li nastaviti školovanje ili početi raditi, odnosno, izaći na tržište rada. „Sve veći broj učenika nakon srednje škole planira odlazak na studij, a prije samog upisa studija prethodi period razmišljanja o vlastitim interesima i sposobnostima, budući da ih odluka o izboru studija na neki način predodređuje za cijeli život“ (Mihatov, 2019, str. 3). Upravo je odabir studija jedna od najvažnijih odluka u životu mladih (Pikić Jugović i Baranović, 2022). Postoji velika ponuda mogućnosti studiranja što ne olakšava donošenje odluke (Perin i Drobac, 2010), ali potrebno je naglasiti da broj upisanih studenata na određeni fakultet ne ovisi samo o upisnoj kvoti već i o motivaciji i ciljevima generacija koje se upisuju (Potočnik, 2008).

Učenici su u procesu odabira budućeg zanimanja često neinformirani i neodlučni (Lucić, 2021) i prirodno je da se pri donošenju odluke pojedincu javljaju nedoumice i pitanja vezana uz uspješno usklađivanje i zadovoljavanje osobnih interesa i potreba, potreba društva, budućeg zapošljavanja, novčane naknade u odabranom zanimanju i slično (Božulić, 2022). Iako je konačna odluka o izboru uvijek na pojedincu (Raković, 2015), vrlo je važno da pojedinac nije sam u toj odluci, odnosno da ima neprekidnu, dugotrajnu i sustavnu podršku svog okruženja (Božulić, 2022). Parsons je naglašavao da pojedinac, u trenutku odabira zanimanja, treba poznavati sam sebe, treba poznavati rad i biti sposoban dovesti to dvoje u međusoban odnos (Perin, 2012). Smitina (2010) smatra da je prirodno da mladi s jače razvijenom samosviješću mogu svrhovitije odabrati svoje daljnje obrazovanje i biti zadovoljniji sa svojim odabirom.

U literaturi postoje razni teorijski pristupi vezani uz donošenje profesionalne odluke. Primjerice, Pikić Jugović i Baranović (2022) u svojem su radu pokušale objasniti odluku o izboru studija pomoću teorije situiranih očekivanja i vrijednosti, koju su razvili Eccles i suradnici. „Centralna je hipoteza Eccles i sur. (1983) da su obrazovni odabiri oblikovani pod utjecajem motivacijskih uvjerenja poput subjektivnih vrijednosti zadatka, očekivanja uspjeha i samopoimanja vlastitih sposobnosti“ (Pikić Jugović i Baranović, 2022, str. 575). Prema

navedenoj teoriji, četiri subjektivne vrijednosti su intrinzična, utilitarna, vrijednost postignuća te percipirana cijena (Pikić Jugović i Baranović, 2022). Intrinzična vrijednost odnosi se na uživanje bavljenjem određene aktivnosti i subjektivni interes za određeno područje (Pikić Jugović i Baranović, 2022). Utilitarna vrijednost može se promatrati kao korisnost aktivnosti za ostvarenje osobnih ciljeva (Ryan i Deci, 2016, prema Pikić Jugović i Baranović, 2022). Vrijednost postignuća proizlazi iz slaganja aktivnosti i pojma o sebi, dok se percipirana cijena odnosi na negativne aspekte bavljenja aktivnošću (Pikić Jugović i Baranović, 2022). Prema ovoj teoriji, drugi set motivacijskih uvjerenja odnosi se na procjenu vlastite uspješnosti ili kompetentnosti (Pikić Jugović i Baranović, 2022). Osim navedenoga, ova teorija pretpostavlja i da se motivacijska uvjerenja oblikuju rodnim ulogama i rodnim stereotipima koji postoje o aktivnostima, uvjerenjima i ponašanju važnih osoba u okolini pojedinca, kulturnim miljeom i brojnim drugim čimbenicima (Pikić Jugović i Baranović, 2022).

Super (1980, prema Ceschi i sur., 2016) je smatrao da postoje razvojne faze u donošenju odluka te da se dobra odluka ne može donijeti ukoliko pojedinac nije kompetentan za donošenje profesionalne odluke. Prema Superovoj teoriji postoji pet faza kroz koje pojedinac prolazi, a to su faza rasta (od 4. do 13. godine), istraživačka faza (od 14. do 24. godine), faza prilagodbe (od 25. do 44. godine), faza održavanja (od 45. do 65. godine) te faza opadanja (od 65. godine) (Super, 1953; 1990, prema Černja Rajter, 2022). „O stupnju izvršenja profesionalnih zadataka ovisi profesionalna zrelost kao i prijelaz u iduću fazu“ (Perin, 2012, str. 515). U kontekstu ovog rada značajno je za istaknuti istraživačku fazu, obzirom da pojedinci u toj fazi donose vrlo značajne profesionalne odluke, vezane uz izbor srednjoškolskog obrazovanja te obrazovanja na fakultetima. Istraživačku fazu karakterizira razvoj svijesti o sebi, odnosno, definiranje vlastitih interesa i sposobnosti u kontekstu škole, hobija i radnog iskustva, a posljednji zadatak u ovoj fazi je izbor zanimanja, odnosno, završetak srednjoškolskog obrazovanja, upis studija i/ili osiguravanje položaja u odabranom zanimanju (Černja Rajter, 2022). Nadalje, u ovoj fazi pojedinci prikupljaju informacije o zanimanjima i obrazovnim programima (Babarović i Šverko, 2016). Babarović i Šverko (2016) smatraju da je za hrvatske učenike prijelomna točka u istraživačkoj fazi kada završavaju srednju školu, u dobi od 18 godina, obzirom da postanu fokusiraniji na donošenje izbora te oni koji žele studirati, pristupaju ispitima državne mature. Iako se odluka o odabiru studija uobičajeno donosi prije

samog upisa studija, može se dogoditi da tijekom studiranja osoba promijeni svoje mišljenje (Di Blasio, 2013) pa samim time i izbor studija.

Andrilović i Čudina-Obradović (1996) smatraju da postoje tri faze koje su važne za donošenje odluke o izboru, a to su faza mašte, faza iskušavanja i realistična faza. Faza mašte tipična je za, uglavnom nerealni, dječji izbor, a u ovoj fazi djeca imitiraju uloge odraslih (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996). Faza iskušavanja karakteristična je za razdoblje adolescencije, kada djeca postaju svjesna svojih sposobnosti i zanimanja, pa postanu i realnija u procjeni sebe i okoline (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996). Tada počinju maštati kako bi im pristajale razne radne uloge i razmišljaju je li to ono što ih zanima (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996). Kao posljednju fazu autori navode realističnu fazu, u kojoj mladi eksperimentiraju sa zamišljenim ulogama, stječu iskustva rada, sužavaju svoj izbor i definiraju ga u širem području, a onda i u užem zanimanju (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996).

Petz (1987, prema Andrilović i Čudina-Obradović, 1996) razlikuje fazu preferencije, fazu izbora i fazu odluke kao faze u procesu odlučivanja. „U fazi preferencija na odluku djeluje samo privlačnost nekog zanimanja, a u fazi izbora pojedinac se još više opredjeljuje za to zanimanje ako uspoređivanjem karakteristika privlačnog zanimanja i vlastitih osobina dođe do zaključka o njihovu slaganju“ (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996, str. 219). U fazi odluke pojedinac uzima u obzir realne okolnosti, odnosno razmišlja kolika je mogućnost da upiše izabranu školu, koliko će trebati uložiti vremena i materijalnih sredstva i jesu li mu ista dostupna (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996). Dakle, prema navedenoj podjeli može se zaključiti da su tri najvažnija činitelja odlučivanja privlačnost aktivnosti, očekivanja od vlastitih sposobnosti i vjerojatnost uspjeha (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996). Uz navedene činitelje, nužno je spomenuti da na profesionalnu odluku utječe i mišljenje roditelja i vršnjaka (Andrilović i Čudina-Obradović, 1996).

Donošenju odluke pojedinac treba pristupiti na racionalan način (Ceschi i sur., 2016), a na samu odluku o nastavku obrazovnog puta mogu utjecati razni faktori (Smitina, 2010). Premda neki adolescenti vrlo motivirano razmatraju različite profesionalne opcije te naposljetku donose odluku koja je u skladu s njihovim interesima, postoji dio adolescenata na čije profesionalne izbore djeluje niz faktora, koji mogu ograničiti njihov odabir (Šverko i Babarović, 2020). Primjerice, na odluku može utjecati potražnja za zanimanjem na tržištu rada, moguća plaća u određenom zanimanju, prestiž i društveni status, ali i kako mladi razumiju

sami sebe, koliko su svjesni svojih sposobnosti, talenata i razvijenih interesa (Smitina, 2010). Odnosno, donošenje profesionalnog izbora uključuje isprepletanje brojnih čimbenika (Kazi i Akhlaq, 2017). Bogdanović (2009) navodi da je odabir zanimanja i karijere vrlo složena odluka jer zavisi o „osobnim interesima i sklonostima, znanjima i sposobnostima, o poznavanju mogućnosti koje se pružaju, o načinima odlučivanja te o socioekonomskom i kulturnom okružju iz kojega učenik i roditelj potječu“ (str. 228). Petani i sur. (2020) navode da su najvažniji čimbenici obitelj, odgojno-obrazovne ustanove, zavod za zapošljavanje te razne udruge i društva. Kazi i Akhlaq (2017) navode da na izbor djeluju obitelj, roditelji, prijatelji, kultura, škola, akademsko postignuće, zdravstveno stanje, nivo prihoda i financijska ograničenja, mediji, očekivane razine prihoda, mogućnosti zapošljavanja, prihvaćenost profesije u društvu, priznanje i zadovoljstvo radom. Obzirom da je donošenje odluke usko povezano s procesom profesionalnog usmjeravanja, odnosno, na proces profesionalnog usmjeravanja može se gledati kao na proces koji pomaže donošenju profesionalne odluke, shodno tome će se kasnije obraditi čimbenici profesionalnog usmjeravanja, a u koje će se ubrajati i već ranije navedeni čimbenici.

2.1. Dosadašnja istraživanja o donošenju profesionalnih odluka

Pikić Jugović i Baranović (2022) predstavile su rezultate istraživanja provedenog 2014./2015. godine sa studentima i studenticama prvih godina sveučilišnih i stručnih studija, a cilj istraživanja bio je istražiti kako studenti i studentice razumiju vlastiti proces odabira studija. Rezultati istraživanja pokazali su da se kao razlozi odabira studija ističu, prvo i najspominjanije - interes, zatim, percipirana korisnost, percipirana cijena truda te samopoimanje vlastitih sposobnosti, odnosno, subjektivne vrijednosti pokazale su se snažnim i češće spominjanim motivacijskim čimbenicima za odabir studija (Pikić Jugović i Baranović, 2022). Nadalje, rezultati istraživanja pokazali su da su roditelji, odnosno uža obitelj, i profesori/ce iz srednje škole imali najveći utjecaj na odluku o odabiru studija kod studenata i studentica (Pikić Jugović i Baranović, 2022). Nadalje, kao važni čimbenici istaknuli su se i šira obitelj i prijatelji/ice, a sudionici istraživanja istaknuli su i da su im stariji prijatelji i prijateljice opisivali vlastita iskustva studiranja te davali savjete i usmjeravali ih (Pikić Jugović i Baranović, 2022). Rezultati ovog istraživanja ukazali su da u procesu odabira studija nije riječ samo o motivaciji studenata, već i o širem kontekstu, odnosno, uvjerenjima socijalizatora, rodnim stereotipima i ulogama, obiteljskim prilikama i slično (Pikić Jugović i Baranović, 2022).

Zanimljiv je i nalaz istraživanja koji ukazuje na to da nije lako donijeti odluku o odabiru studija, odnosno, da mnogi studenti dvoje između više studija te da studenti odabiru studij kao drugi izbor nakon neuspjeha upisivanja željenog studija (Pikić Jugović i Baranović, 2022). Potočnik (2008) u svom je istraživanju željela ispitati motivaciju za upis na fakultete Sveučilišta u Zagrebu. Rezultati istraživanja pokazali su da u razlozima upisa studenti najčešće navode motiv željenog zanimanja ili određenog interesa vezanog uz zanimanje, a manje od petine studenata navelo je kao razlog upisa slučajnost ili neuspjeh na drugom fakultetu (Potočnik, 2008).

Tematika donošenja odluke o izboru studija stavljena je i u fokus stranih istraživanja. Primjerice, istraživanje koje je provedeno u Indoneziji sa učenicima srednjih škola pokazalo je da postoje tri faktora koja uvelike utječu na odabir fakulteta, a to su osobni interes, savjeti roditelja i sposobnost praćenja predavanja (Proboyo i Soedarsono, 2015). Zanimljivo je istaknuti da je kao čimbenik koji utječe na odabir fakulteta više od polovice ispitanih učenika odabralo reputaciju fakulteta, a osim toga učenici smatraju i da su uspjeh alumni i vrijednosti koje promiče sama institucija također važni čimbenici koji utječu na odabir fakulteta (Proboyo i Soedarsono, 2015). Nadalje, u Nizozemskoj je provedeno longitudinalno istraživanje s ciljem objašnjenja utjecaja roditelja na odabir polja studiranja kod svoje djece (Van der Vleuten i sur., 2018). Rezultati istraživanja pokazali su da majke, koje obavljaju pretežito „ženska“ zanimanja, utječu na odabir takvih polja zanimanja i kod svojih kćeri, a da isto djeluje na sinove tako da oni odabiru zanimanja koja se stereotipno vežu uz muškarce (Van der Vleuten i sur., 2018). Utjecaj majke na odabir zanimanja u ovom je istraživanju pokazan većim nego li utjecaj očeva, odnosno, pokazalo se da su majke osobe koje socijaliziraju djecu za rodno specifične studije (Van der Vleuten i sur., 2018). Dakle, ovo istraživanje ukazuje na utjecaj roditelja, a posebice na utjecaj majki na odabir zanimanja i studija kod djece. Još jedno istraživanje, koje je za cilj imalo otkriti kako studenti iz različitih provincija u Kini odabiru ustanove visokog obrazovanja, proveli su Ashraf i suradnici (2017). Prije prikaza rezultata istraživanja, nužno je napomenuti da je Kina zemlja u kojoj je obrazovni sustav vrlo kompetitivan što također utječe i na distribuciju visokog obrazovanja (Ashraf i sur., 2017). Rezultati provedenog istraživanja pokazali su da je obitelj vrlo značajan čimbenik za studente iz Kine prilikom donošenja odluke o izboru studija (Ashraf i sur., 2017). Naime, u kineskom društvu roditelji imaju velika očekivanja od svoje djece (Ashraf i sur., 2017). Roditelji nižeg socioekonomskog stanja mogu također imati velika očekivanja od svoje djece zbog nade da će im edukacija promijeniti

socijalni status (Ashraf i sur., 2017). Pojedinci odustaju od svojih interesa te se jako trude da zadovolje očekivanja svoje obitelji (Ashraf i sur., 2017). Osim navedenoga, kao čimbenici koji utječu na odabir studija pokazali su se interes studenata, planiranje karijere, mogućnosti zapošljavanja, veličina grada u kojem se nalazi studij te prethodno obrazovanje (Ashraf i sur., 2017). Rezultati su pokazali da sudionici u istraživanju preferiraju visoko učilište koje se nalazi u velikim gradovima, a rezultati su ukazali i na kompetitivnost kod upisivanja visokih učilišta koja slove kao kvalitetna, obzirom da se smatra da će im upis na takva učilišta donijeti prednost u budućnosti u odnosu na one studente koji ne upišu takva učilišta (Ashraf i sur., 2017). Stephenson i suradnici (2016) proveli su istraživanje kako bi saznali razloge odabira jednog američkog sveučilišta. Rezultati su pokazali da su razlozi upisa studenata na to sveučilište dostupnost smjera koji ih zanima, cijena, prethodne posjete kampusu tog sveučilišta, utjecaj drugih ljudi, veličina, lokacija i faktori koji se vežu uz okruženje kampusa (Stephenson i sur., 2016). Obzirom da je studiranje u Americi zaista skupo, neki studenti odustali su od svojih prvih izbora, dakle, cijena je vrlo važan čimbenik u ovom slučaju (Stephenson i sur., 2016). Također, studenti ističu da su se za ovo sveučilište odlučili nakon posjeta istome, neki ističu da su se za isti odlučili zbog veličine sveučilišta te zbog udaljenosti od kuće (Stephenson i sur., 2016). Nadalje, ovo istraživanje pokazalo je i da su za upis na ovo sveučilište bili značajni komentari drugih o sveučilištu, a sudionici su također istaknuli kao razloge upisa privlačnost kampusa te gostoljubivi, prijateljski i opušten ambijent (Stephenson i sur., 2016). Dakle, prema navedenome može se zaključiti da je vrlo korisno održati dane otvorenih vrata na sveučilištima i fakultetima jer posjet budućih studenata na takva događanja može utjecati na izbor.

3. PROFESIONALNA ZRELOST

Kako bi adolescenti bili sposobni za tranzit na tržište rada ili upis na visokoobrazovne ustanove, nužno je da dosegnu adekvatnu razinu profesionalne zrelosti (Babarović i Šverko, 2016). „Kada je pojedinac u stanju donijeti konačnu odluku i izabrati jedno, najadekvatnije zanimanje od mnoštva drugih, smatra se da je pojedinac dosegao profesionalnu zrelost“ (Božulić, 2022, str. 18). Profesionalnu zrelost definira se kao „spremnost pojedinca da sukladno dobi donese informiranu odluku o svojoj karijeri“ (Savickas, 1984, prema Babarović i Šverko, 2011, str. 92). Andrić i Čudina-Obradović (1996) navode da je profesionalno sazrijevanje kontinuirani proces razvoja, a donošenje odluke ili poduzimanje akcije smatraju posljedicama toka razvoja. Lim i You (2019) profesionalnu zrelost definiraju kao slijed razvojnih faza u kojima se planira, modificira i prakticira vlastita karijera, a bazira se na poznavanju sebe i svog zanimanja. Koncept profesionalne zrelosti razvio je i razradio D. E. Super (Smitina, 2010). „Prema Superu (1974; 1983) profesionalna se zrelost sastoji od pet dimenzija: planiranje, istraživanje, prikupljanje informacija, donošenje odluka i orijentiranost prema realitetu“ (Babarović i Šverko, 2011, str. 92). Uz Supera, važno je spomenuti i Critesa, poznatog istraživača u području razvoja karijere (Černja Rajter, 2022). Crites (1965, prema Černja Rajter, 2022) predložio je model profesionalne zrelosti koji se sastoji od kognitivne i afektivne dimenzije. Kognitivnu komponentu čine kompetencije za odabir karijere, a afektivnu komponentu čine stavovi pojedinca prema procesu donošenja odluka o karijeri (Tokalić, 2017). Super i Crites autori su dva najpoznatija upitnika profesionalne zrelosti, odnosno, Super je razvio Career Development Inventory, a Crites Career Maturity Inventory (Babarović i Šverko, 2011).

Sukladno razvojnim teorijama karijere, smatra se da bi profesionalna zrelost trebala rasti s kronološkom dobi učenika te prelaskom učenika u viši razred (Babarović i Šverko, 2011). Istraživanja odnosa profesionalne zrelosti i dobi učenika pokazala su da je profesionalna zrelost bolje određena obrazovnom razinom nego li dobi učenika (Crites, 1974; Guthrie i Herman, 1982; Hall, 1963, prema Babarović i Šverko, 2011). Nadalje, istraživanja koja su se bavila odnosom profesionalne zrelosti i spola upućuju na spolne razlike u korist djevojčica, barem u zapadnim i ekonomski razvijenim kulturama (Babarović i Šverko, 2011). Istraživao se i odnos profesionalne zrelosti i socioekonomskog statusa no ista ne pružaju jednoznačne rezultate (Babarović i Šverko, 2011). Postoji i manji broj istraživanja odnosa profesionalne

zrelosti i školskog uspjeha, a ista upućuju na blagu pozitivnu povezanost navedenoga (Babarović i Šverko, 2011). Iako je malo istraživanja o odnosu profesionalne zrelosti i profesionalnih ishoda, pretpostavlja se da će osobe s višom profesionalnom zrelosti imati uspješnije karijere obzirom da imaju realističnija očekivanja o svijetu rada, bolje poznaju sebe i svijet rada, sigurniji su u svoje odluke, imaju jasnije profesionalne ciljeve, predani su istraživanju karijere i biraju obrazovne programe koji su prikladni za njih (Černja Rajter, 2022) što ukazuje na važnost razvoja profesionalne zrelosti kod pojedinaca.

3.1. Dosadašnja istraživanja o profesionalnoj zrelosti

Rezultati istraživanja koja su provedena na nacionalnoj razini o profesionalnoj zrelosti učenika ukazuju na to da učenici nisu spremni donijeti profesionalne odluke u dobi u kojoj se to od njih očekuje. Točnije, Babarović i Šverko (2011) u svom su istraživanju došli do rezultata da je profesionalna zrelost učenika viših razreda osnovnih škola u Hrvatskoj vrlo niska, a porast je zabilježen tek u osmim razredima kada učenici moraju donijeti prvu profesionalnu odluku, odnosno, odluku o odabiru srednje škole. Navedeni skok u profesionalnoj zrelosti autori objašnjavaju sa situacijskom nužnošću donošenja profesionalnih odluka u osmom razredu (Babarović i Šverko, 2011). Ovo istraživanje ukazalo je na to da učenici nemaju dovoljno informacija o svijetu rada da bi mogli donijeti zrele profesionalne odluke (Babarović i Šverko, 2011). U tom kontekstu može se istaknuti i istraživanje istih autora iz 2017. godine kada su rezultati istraživanja pokazali da ni učenicima osnovnih ni učenicima srednjih škola nije lako donijeti odluku te nisu dovoljno sigurni u svoj odabir (Babarović i Šverko, 2017).). Od ukupnog uzorka učenika četvrtih razreda srednjih škola njih čak 85,1% planira studirati, a ukupno 78,1% učenika navodi da im je teško donijeti odluku o karijeri (Babarović i Šverko, 2017) što dodatno ukazuje na važnost kontinuiranog provođenja profesionalnog usmjeravanja. Učenici prvih razreda srednjih škola, kao i učenici četvrtih razreda, najviše informacija za odlučivanje o vlastitoj karijeri dobili su od roditelja, prijatelja i vršnjaka, putem internetskih stranica te na temelju informacija u medijima i javnim glasilima, a rezultati pokazuju da su učenici četvrtih razreda puno samostalniji u pronalaženju informacija (Babarović i Šverko, 2017). Rezultati istraživanja pokazali su da, u trenutku donošenja odluke, ni učenici osnovnih, ali ni srednjih škola nisu sigurni u svoje izbore i nije im lako donijeti odluku (Babarović i Šverko, 2017). Babarović i Šverko (2016) proveli su istraživanje s ciljem ispitivanja profesionalnog razvoja učenika prvih i četvrtih razreda srednjih škola u Hrvatskoj. Rezultati su pokazali da su učenici

četvrtih razreda profesionalno zreliji, ali i dalje se suočavaju s poteškoćama kod donošenja profesionalnih odluka što ukazuje na potrebu osnaživanja učenika, odnosno, implementiranja programa poticanja profesionalne zrelosti (Babarović i Šverko, 2016).

Uzme li se u obzir da profesionalna odluka određuje budućnost pojedinca, važno je pružiti pravovremenu pomoć učenicima u postizanju profesionalne zrelosti (Raković, 2015). Pomoć u razvoju profesionalne zrelosti može se pružiti aktivnostima profesionalnog usmjeravanja, obzirom da se kao cilj profesionalnog usmjeravanja navodi što efikasnije donošenje odluke o obrazovanju, profesionalnom osposobljavanju i zapošljavanju (Perin i sur., 2014).

4. PROFESIONALNO USMJERAVANJE

Pregledom literature utvrdilo se da se za pojam profesionalnog usmjeravanja koristi i pojam profesionalna orijentacija, no za potrebe ovog rada koristiti će se pojam profesionalno usmjeravanje. Nastanak profesionalnog usmjeravanja veže se uz Franka Parsonsa, koji je osnovao prvo savjetovalište za izbor zanimanja te postavio osnovu teorijskog i praktičnog rada na području profesionalnog usmjeravanja (Đermanov i Kosanović, 2013). Polazeći od pojma usmjeravanje, autori Strugar i Čorak (2016) usmjeravanje definiraju kao pojam koji znači uputiti, odnosno opredijeliti nekoga k nekom cilju ili u nekom smjeru. Profesionalno usmjeravanje može se odrediti kao niz aktivnosti koje pomažu pojedincima u osvještavanju vlastitih mogućnosti, kompetencija i interesa u različitim životnim fazama (Perin i sur., 2014). Dakle, prema ovoj definiciji može se zaključiti da profesionalno usmjeravanje čine sve aktivnosti koje pomažu pojedincu u odabiru obrazovanja ili zanimanja. U današnje vrijeme brzih promjena i stalnog napretka, brojna zanimanja izumiru i zamjenjuju ih nova, što dovodi do toga da pojedinci tijekom života moraju mijenjati svoje zanimanje, a samim time se nameće zaključak da profesionalno usmjeravanje nije jednokratni postupak koji se odvija u samo jednoj fazi života već započinje u najranijoj mladosti i nikada ne završava (Lucić, 2021). Profesionalno usmjeravanje može se definirati kao stručnu i društvenu djelatnost koja je nastala iz potrebe za adekvatnom pripremom i usmjeravanjem ljudi za zapošljavanje, za tržište rada i za nastavak obrazovanja (Petani i sur., 2020). Cilj profesionalnog usmjeravanja je smještanje pravih ljudi na odgovarajuća radna mjesta (Mihatov, 2019). Tijekom profesionalnog usmjeravanja, interesi, želje, vještine i znanja pojedinca usklađuju se sa zahtjevima rada (Božulić, 2022). Usmjeravanje treba biti povezano s jačanjem sposobnosti i spremnosti pojedinca da se snađe u novim okolinama, da se samostalno razvija i uči te da osvijesti svoj vlastiti potencijal, a sve u suglasju sa profesionalnim, gospodarskim i društvenim stanjem, odnosno zahtjevima i perspektivama (Perin i Drobac, 2010). Profesionalno usmjeravanje je proces obrazovanja i učenja koji se odvija u formalnim okolinama učenja, ali isto tako i u informalnoj, odnosno svakodnevnoj okolini učenja (Perin i Drobac, 2010). Dakle, profesionalno usmjeravanje ne odnosi se samo na institucionalne i organizirane aktivnosti vezane uz pružanje pomoći kod odabira zanimanja i obrazovnog puta.

4.1. Čimbenici profesionalnog usmjeravanja

Kao što je ranije spomenuto, zbog povezanosti profesionalnih odluka i profesionalnog usmjeravanja, u ovom odlomku će se veća pozornost dati čimbenicima koji mogu utjecati na odluke i cijeli proces profesionalnog usmjeravanja. Perin (2012) čimbenike koji djeluju na profesionalno usmjeravanje dijeli na vanjske i unutrašnje. Pod vanjskim čimbenicima podrazumijeva determinante koje su iz društvenog, odnosno, vanjskog, gledišta relevantne za donošenje odluke o profesionalnom izboru, a to su obitelj, škola, prijatelji, nacionalna i klasna pripadnost, obiteljska tradicija, aktualno stanje gospodarstva i mogućnosti izborazbe (Perin, 2012). Unutrašnjim čimbenicima podrazumijeva one determinante koje se temelje na individualnim kriterijima odlučivanja prilikom profesionalnog izbora, a tu autorica svrstava psihičke pretpostavke, odnosno spol i dob, sposobnosti (školski uspjeh), interese pojedinca, sposobnost donošenja odluka i odgovornost (Perin, 2012). Također, u unutrašnje čimbenike mogu se svrstati i zdravstvena obilježja pojedinca (Raković, 2015) te „tjelesne, osjetilne, psihomotorne, intelektualne te druge sposobnosti pojedinca, kao i njegova osobna iskustva – znanja, navike i vještine“ (Raković, 2015, str. 17). U ovu skupinu svrstavaju se i vrijednosti pojedinca, opće i radne, obzirom da je prepoznato da i one imaju ulogu u profesionalnom usmjeravanju (Šverko i sur., 2007). Pregledom literature utvrdilo se da se u najvažnije čimbenike profesionalnog usmjeravanja ubrajaju obitelj, odgojno-obrazovne ustanove te zavod za zapošljavanje (Petani i sur., 2020) pa će se sukladno toj spoznaji u nastavku pokušati objasniti navedeni čimbenici. Iako je podjela autorice Perin (2012) odabrana kao ishodište pristupa čimbenicima profesionalnog usmjeravanja, nužno je spomenuti da postoje i drugačije podjele čimbenika. Autor Bogdanović (2009) čimbenike dijeli na subjektivne i objektivne. U kategoriju subjektivnih čimbenika svrstava sposobnosti, osobine ličnosti, zdravstvena obilježja te osobna iskustva, odnosno znanja, navike, vještine i kognitivne stilove (Bogdanović, 2009). U kontekstu subjektivnih čimbenika autor napominje da se pozornost treba obratiti i na viziju budućeg zarađivanja, budućeg društvenog statusa koji se dobiva određenim zanimanjem te realnoj procjeni raspoloživih sociopsihotjelesnih resursa (Bogdanović, 2009). S druge strane, autor u objektivne čimbenike svrstava osobitosti zanimanja, odnosno uvjete rada i zahtjeve zanimanja, mogućnosti obrazovanja, mogućnosti zapošljavanja, materijalne mogućnosti roditelja i njihov socijalni status (Bogdanović, 2009).

4.1.1. Obitelj

Iako je obitelj tijekom vremena doživjela brojne promjene, u strukturi, ulogama, vrijednostima, ona je i dalje ostala odgojno-obrazovna zajednica od neupitne važnosti za zdrav i cjelovit razvoj pojedinca (Božulić, 2022). Roditelji, koji se ubrajaju u vanjske čimbenike (Perin, 2012), imaju važnu ulogu u profesionalnom usmjeravanju svoje djece, posebice u obliku razgovora s djetetom (Perin i Drobac, 2010). Roditelji su djetetovi prvi savjetnici te svojim primjerom usmjeravaju svoju djecu (Lucić, 2021). „O roditeljima, o uvjetima u kojima se ostvaruje obiteljski odgoj, uvelike ovisi razvoj radnih navika, djetetov odnos prema radu, međusobni odnosi i sustav vrijednosti“ (Strugar i Čorak, 2016, str. 128). Također, Božulić (2022) navodi da neke karakteristike obitelji imaju utjecaj i na školski uspjeh i profesionalni razvoj djeteta. Samim time, imaju utjecaj i na profesionalni razvoj i izbor zanimanja (Strugar i Čorak, 2016).

Zadaća obitelji tijekom profesionalnog usmjeravanja mogla bi se opisati kao „praćenje i poticanje razvoja svog djeteta na način da uočavaju njegove sposobnosti, znanja, vještine koje stječe, njegove potrebe, interese, želje i zanimanja“ (Božulić, 2022, str. 22-23). No, ako roditelji pretjerano nameću svoje mišljenje to može štetno utjecati na odluku djeteta o budućem zanimanju (Lucić, 2021). Pretpostavlja se da roditelji žele svojoj djeci sve najbolje, ali svoje savjete roditelji uglavnom temelje na svojim vlastitim iskustvima, a danas kriteriji za odlučivanje i faktori utjecaja izgledaju drugačije nego kada su roditelji birali svoje zanimanje (Raković, 2015). Dakle, važno je da roditelji ne nameću svoj izbor djetetu, a važno je i da roditelji i škola ostvare suradnju u ovom području (Lucić, 2021), obzirom da se pretpostavlja da škola može pristupiti izboru zanimanja i školovanja iz profesionalnije, a i objektivnije perspektive. Nužno je spomenuti da socioekonomski status obitelji također utječe na izbor zanimanja djeteta, i to putem faktora kao što su novac, kvaliteta škole, prijevoz, očekivanja i stečene vrijednosti (Božulić, 2022). Također, važno je spomenuti i da roditeljska obrazovna podloga također može utjecati na pojedinčev izbor (Olamide i Olawaiye, 2013). Dakle, obitelj, a posebice roditelji mogu biti vrlo značajni čimbenici u procesu profesionalnog usmjeravanja djeteta pa je vrlo važno da roditelji budu svjesni svoje uloge, a osvijestiti i educirati ih se svakako može ukoliko se stvori mreža partnerskih odnosa između škole i obitelji. Za školu je u odgojnom kontekstu najznačajniji suradnik, sugovornik i pomagač upravo obitelj (Strugar i Čorak, 2016).

4.1.2. Škola

Škola je idealno okruženje za pružanje pomoći u odluci o budućem zanimanju (Babarović i Šverko, 2017), a posebice iz razloga što dio života koji se odnosi na intenzivan rast i razvoj na svim poljima, pojedinci provode upravo u školi (Raković, 2015) što škole čini ključnim institucionalnim osloncem u izvedbi profesionalnog usmjeravanja (Gregurović i Lukić, 2014). Školu se ističe kao instituciju koja ima najdugoročniji utjecaj na profesionalno usmjeravanje (Perin, 2012), a velika prednost provođenja aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u školi jest ta da mogu djelovati na sve učenike, a ne samo one koji su za to motivirani (Babarović i Šverko, 2017). Upravo se profesionalnim usmjeravanjem u školi može obuhvatiti i učenike koji su izloženi riziku, koji su često manje motivirani i ne traže pomoć stručnjaka niti sudjeluju u programima profesionalnog usmjeravanja (Šverko i Babarović, 2020). Ulogu škole u profesionalnom usmjeravanju još je davno opisao Komensky, koji je smatrao da je jedna od funkcija škole upoznavanje učenika sa svijetom rada kao sastavnog dijela života, a kako bi učenici lakše odabrali svoj poziv (Perin, 2012).

Neophodno je da škola uključi profesionalno usmjeravanje u nastavu te da se u sam proces uključe nastavnici, roditelji i vanjski partneri (Perin i Drobac, 2010). Nastavnici, koji prate učenike kroz duži period školovanja, jako dobro poznaju učenike što nudi potencijal za profesionalno usmjeravanje (Perin, 2012). Posebnu ulogu u profesionalnom usmjeravanju u školi nosi razrednik (Strugar i Čorak, 2016). Neposredan odgojno-obrazovni rad s učenicima u školi prilika je za informiranje učenika o svijetu rada, a prilika je i za organiziranje brojnih aktivnosti kako bi učenici upoznali i razvijali svoje sposobnosti i vještine (Raković, 2015). Osim navedenoga, značajno je za istaknuti da su za profesionalni razvoj učenika važne i izvannastavne aktivnosti i izvanučionička nastava koji mogu pružiti mnogobrojne informacije i zanimanjima, potrebnom obrazovanju za obavljanje zanimanja i uvjetima u kojima se obavlja neko određeno zanimanja (Strugar i Čorak, 2016.). Školsko profesionalno usmjeravanje uključuje pomoć učeniku tijekom razmatranja njegovih obrazovnih pitanja, problema i iskustava s ciljem donošenja prikladne odluke o svom obrazovanju i tranziciji na tržište rada (Gregurović i Lukić, 2014). Autorica Perin (2012) jasno daje do znanja da je zadatak cjelokupnog odgojno-obrazovnog sustava, na svim razinama, „svim mladim ljudima osigurati ono temeljno obrazovanje i kompetencije koje su pretpostavka za uspješno prolaženje daljnjih

obrazovnih i profesionalnih puteva“ (str. 520). U procesu profesionalnog usmjeravanja djece i mladih, vrlo značajnu ulogu nose stručni suradnici.

4.1.3. Stručni suradnici

Profesionalno usmjeravanje se navodi „među temeljnim zadaćama razvojnopedagoške i psihološke djelatnosti koju u školskim ustanovama obavljaju stručni suradnici“ (Gregurović i Lukić, 2014, str. 8). Upravo su stručni suradnici oni koji trebaju pomoći učiteljima, nastavnicima i razrednicima kod profesionalnog usmjeravanja učenika te surađuju sa drugim akterima koji su uključeni u profesionalni razvoj učenika (Božulić, 2022). U procesu profesionalnog usmjeravanja, stručni suradnici koji isto provode najčešće su psiholozi i pedagozi, a isto mogu preuzeti i stručnjaci edukacijsko – rehabilitacijskog profila (Gregurović i Lukić, 2014). Stručni suradnici moraju biti sposobni prepoznati individualne osobine svakog učenika te provoditi ispitivanja s ciljem profesionalnog usmjeravanja učenika, a osim toga moraju pomoći učiteljima i nastavnicima pri profesionalnom usmjeravanju učenika te surađivati s ostalim nositeljima profesionalnog usmjeravanja kao što su zavodi za zapošljavanja, udruge i društva (Božulić, 2022). Stručni suradnici provode i savjetodavni rad s učenicima s posebnim potrebama u okviru profesionalnog usmjeravanja (Gregurović i Lukić, 2014).

U ovom radu istaknuti će se stručni suradnici pedagozi, koji mogu stručno i odgovorno pružiti pomoć učenicima u pravilnom izboru zanimanja (Raković, 2015). Školski pedagozi na području profesionalnog usmjeravanja nužno surađuju sa drugim čimbenicima profesionalnog usmjeravanja. Školski pedagozi surađuju s učiteljima i razrednicima, upoznavaju roditelje sa svrhom profesionalnog usmjeravanja, mogu pomoći roditeljima u procesu razvijanja interesa djeteta, otkrivanja njegovih sklonosti i upoznavanja s radom te moraju ostvariti suradnju sa zavodom za zapošljavanje (Lucić, 2021). Osim navedenoga, vanjski čimbenici s kojima pedagozi surađuju u procesu profesionalnog usmjeravanja su i školska medicina te srednje škole i trgovačka društva (Strugar i Čorak, 2016). Pedagozi se ističu kao najšire profilirani stručni suradnici i odgojno-obrazovni specijalisti, a njihova pomoć najizraženija je kroz savjetodavni rad (Božulić, 2022). Zadaća je pedagoga da učenike motivira kako bi radili na svom obrazovanju i učenju, u konačnici i razvoju, a što će ih posljedično potaknuti na sudjelovanju u aktivnostima profesionalnog usmjeravanja (Božulić, 2022).

Autori Gregurović i Lukić (2014) istaknuli su nedostatak postojećih normativnih dokumenata vezanih uz profesionalno usmjeravanje: „postojeći normativni dokumenti ne propisuju opseg aktivnosti vezanih za profesionalno informiranje i savjetovanje u školama te nisu jasno uspostavljeni standardi u pružanju tog informiranja i usmjeravanja, ostavljajući tako prostor obrazovnim institucijama da opseg i aktivnosti profesionalnog informiranja prilagode vlastitim kapacitetima“ (str. 8), što zapravo ukazuje na prepuštenost škola da profesionalno usmjeravanje provode na način koji je u skladu s njihovim mogućnostima, željama i volji zaposlenika. Važno je napomenuti da profesionalno usmjeravanje ne treba pripremati pojedince za neko posebno zanimanje, već treba učenike osposobiti da samostalno, na temelju svoje vlastite osobnosti mogu kompetentno odlučiti procesu izbora (Perin i Drobac, 2010). Također, vrlo je važno da se profesionalno usmjeravanje provodi kontinuirano.

4.1.4. Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ)

Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) glavni je nositelj organiziranih i sustavnih aktivnosti profesionalnog usmjeravanja (Mihatov, 2019). Hrvatski zavod za zapošljavanje „provodi aktivnosti ranih intervencija i usluge profesionalnog usmjeravanja za razvoj karijere namijenjene učenicima završnih razreda osnovne škole, srednjoškolskim učenicima i studentima“ (Gregurović i Lukić, 2014, str. 5). Aktivnosti se provode u individualnim ili grupnim oblicima, na daljinu ili u izravnom kontaktu (Mihatov, 2019). Provedba profesionalnog usmjeravanja često je zapravo suradnja stručnih suradnika u školama i HZZ-a, odnosno partnerski model, a posebice kada se radi o utvrđivanju psihofizičkog stanja i aktivnostima koje su namijenjene učenicima s teškoćama ili učenicima s invaliditetom (Gregurović i Lukić, 2014). Hrvatskom zavodu za zapošljavanje mogu se i pedagozi obratiti za savjet ili pomoć (Raković, 2015). Osim navedenoga, HZZ ima svoju ulogu i u pružanju usluga profesionalnog usmjeravanja nezaposlenima, onima koji traže zaposlenje i onima u profesionalnoj rehabilitaciji (Gregurović i Lukić, 2014). Aktivnosti HZZ-a u ovom kontekstu su informiranje o zanimanjima, pomoć kod pronalaska ili promjene posla, pomoć pojedincu kod prepoznavanja vlastitih interesa i sposobnosti te provođenje savjetodavnih intervjua (Mihatov, 2019). Također, HZZ nudi i mogućnost profesionalnog savjetovanja od strane stručnih savjetnika za profesionalno usmjeravanje, a isto uključuje psihološko testiranje, intervju i liječnički pregled (Božulić, 2022). U Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kreiraju se i nove vrste usluga pomoći za upravljanje karijerom (Petani i sur., 2020), pa je neophodno spomenuti CISOK centre,

odnosno Centre za informiranje i savjetovanje o karijeri čija je misija pružiti usluge profesionalnog usmjeravanja široj zajednici kako bi odabrali odgovarajuće obrazovanje ili zaposlenje (CISOK, bez dat.). Osim navedenog, na portalu eUsmjeravanje mogu se naći instrumenti koji pomažu korisnicima da bolje upoznaju svoje sposobnosti i želje, a na istom se mogu pronaći informacije o svakom zanimanju (Božulić, 2022).

4.2. Dosadašnja istraživanja profesionalnog usmjeravanja

Istraživanja koja u svoj fokus stavljaju razne aspekte profesionalnog usmjeravanja, samim time i čimbenike profesionalnog usmjeravanja nisu rijetka. Pregledom literature utvrdilo se da su se istraživanja takve tematike na nacionalnoj razini provodila sa stručnim suradnicima te učenicima osnovnih i srednjih škola. Prepoznat je prostor za istraživanje koje bi u fokus stavio studente.

Perin i Drobac (2010) provele su istraživanje sa srednjoškolcima s ciljem utvrđivanja korištenja usluga u zadovoljstva uslugom profesionalnog usmjeravanja pri odabiru srednje škole, ispitivanje namjera učenika nakon srednje škole te s ciljem utvrđivanja potrebe za pomoći od strane stručnjaka za profesionalno usmjeravanje. U istraživanje su bili uključeni učenici završnih razreda srednjih škola u Hrvatskoj, ukupno 8346 učenika (Perin i Drobac, 2010). Rezultati su pokazali da u uzorku postoji veliki broj neodlučnih učenika, odnosno, onih koji ne znaju što će nakon završetka srednje škole, a istraživanje je pokazalo da postoje i oni učenici koji žele studirati, ali ne znaju što (Perin i Drobac, 2010). Autorice su ovakve rezultate propisale mogućnosti da profesionalno usmjeravanje nije dostatno provođeno (Perin i Drobac, 2010). Također, značajno je za istaknuti da četvrtina ispitanih učenika nema namjeru zaposliti se u zanimanju za kojeg su se školovali pa se može indirektno pretpostaviti da je četvrtina ispitanika pogriješila u izboru škole (Perin i Drobac, 2010). Više od 30% ispitanih učenika iskazuje potrebu dobivanja pomoći stručnjaka za profesionalno usmjeravanje, a rezultati su pokazali i da učenicima nedostaju informacije o obrazovnom sustavu te informacije o tržištu rada (Perin i Drobac, 2010). Istraživanje koje su proveli Gregurović i Lukić (2014) pokazalo je da profesionalno usmjeravanje nije prioritetna aktivnost u hrvatskim osnovnim i srednjim školama, a u istom istraživanju ispitanici stručni suradnici profesionalno usmjeravanje svrstali su u jednu od niže rangiranih aktivnosti unutar djelokruga svog rada. Isto istraživanje pokazalo je da su u osnovnim i srednjim školama grupni oblici profesionalnog usmjeravanja najčešći oblici profesionalnog usmjeravanja, a odnose se na tematske sastanke koje održava stručni

suradnik na satu razredne zajednice i radioničke aktivnosti (Gregurović i Lukić, 2014). Analizom dokumenata autori Gregurović i Lukić (2014) došli su do zaključka da škole manju važnost pridaju „osposobljavanju za traženje posla, znanju o sebi, transverzalnim vještinama važnim za posao i život te vještinama donošenja odluka i postavljanja životnih ciljeva“ (str. 61) dok veću pozornost pridaju „raznim oblicima informiranja o obrazovnim mogućnostima“ (str. 61) što dovodi do zaključka da je profesionalno usmjeravanje u školama koje su sudjelovale u istraživanju provedeno izolirano, izuzeto od znanja da na izbor zanimanja, odnosno odabir nastavka školovanja, djeluju mnogi čimbenici. Petani i suradnici (2020) proveli su istraživanje s ciljem ispitivanja mišljenja i iskustava pedagoga u osnovnim i srednjim školama o ostvarivanju programa profesionalne orijentacije te je cilj bio i na temelju prikupljenih podataka prikazati ulogu pedagoga u profesionalnoj orijentaciji. Rezultati istraživanja pokazali su da su stručni suradnici pedagozi osviješteni o važnosti provođenja profesionalne orijentacije, ali se u pojedinim ustanovama istoj ne pridaje veliko značenje. Nadalje, rezultati su pokazali da se profesionalna orijentacija najčešće realizira u suradnji s CISOK centrom, odnosno stručnjaci iz istog države predavanja, radionice i vrše anketiranje učenika ili pak učenici odlaze u CISOK na savjetovanja. Osim navedenoga, ističe se i da je najčešći oblik profesionalne orijentacije održavanje radionica na temu profesionalnog izbora. Stručni suradnici koji su sudjelovali u istraživanju smatraju da postoji prostor za poboljšanje profesionalne orijentacije, odnosno, smatraju da bi suradnja svih čimbenika profesionalne orijentacije morala biti kvalitetnija i organiziranija (Petani i sur., 2020). Zanimljivo je istaknuti i rezultat ranije navedenog istraživanja autora Babarović i Šverko (2017), koji ukazuje da se sve aktivnosti profesionalnog usmjeravanja, prema navodima učenika, dominantno odvijaju u završnim razredima, odnosno u osmom razredu osnovne škole te četvrtom razredu srednje škole te u manjoj mjeri i u sedmom razredu osnovne te trećem razredu srednje škole (Babarović i Šverko, 2017) što upućuje na činjenicu da izostaje kontinuirani rad na profesionalnom usmjeravanju učenika u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Dakle, profesionalno usmjeravanje od iznimne je značajnosti za donošenje odluke o izboru studija i zanimanja. Nakon upisa studija, vrlo je značajno istraživati zadovoljstvo studijem, koje će između ostaloga, poslužiti i za donošenje daljnjih profesionalnih odluka pojedinaca koji su na studiju, a kako bi ostali na studiju i utjecali na buduće studente, važno je da studenti budu zadovoljni studijem. Sukladno tome, u nastavku će se predstaviti teorijska

podloga o zadovoljstvu studijem, koje je, posebice u ovo suvremeno doba, od velikog značaja ne samo za osobu koja studira, već i za instituciju koja pruža obrazovanje, o čemu će se više pisati u nastavku.

5. ZADOVOLJSTVO STUDIJE

Upravo u suvremeno doba, doba ubrzanog tehnološkog napretka i globalizacije visokoškolske ustanove nose sve važniju ulogu u društvu (Reić Ercgeovac i Jukić, 2008). Od visokoobrazovnih institucija očekuje se osiguravanje kvalitetnog obrazovanja te produciranje visokoobrazovanih kompetentnih pojedinaca za rad u struci (Ricijaš i sur., 2006). Fakulteti moraju konstantno unaprjeđivati usluge koje pružaju svojim studentima (Mihanović i sur., 2016). Visokoškolske ustanove, odnosno, fakulteti, „sve više postaju svjesni važnosti zadovoljstva studenata jer je dokazano da zadovoljstvo studenata pozitivno utječe na studentsku motivaciju, na njihovo pohađanje nastave, na privlačenje budućih studenata i povećanje prihoda“ (Vranešević i sur., 2007, str. 84). Visoko obrazovanje može se, u ovom kontekstu, promatrati i kroz ekonomsku perspektivu, odnosno na fakultete se može gledati kao na tvrtke, a na studente kao na klijente (Durdov, 2021). Na studente se gleda kao na klijente obzirom da kupuju znanje kako bi zadovoljili vlastite potrebe za znanjem (Mihanović i sur., 2016). Studenti su prilikom upisa na fakultet klijenti koji potražuju uslugu obrazovanja iz nekog područja, ali kada ga upišu oni preuzimaju i ulogu ljudskih potencijala tog fakulteta (Rašan i sur., 2022). Iako se akademsko okruženje dugo promatralo izvan klasičnog tržišnog okruženja, to više nije moguće zbog brojnih promjena koje donosi globalizacija i nove tehnologije (Rašan i sur., 2022). Visokoškolske ustanove postaju svjesne da je obrazovanje uslužna djelatnost te shvaćaju da je od iznimne važnosti zadovoljiti potrebe i želje svojih klijenata, studenata, što dovodi do zaključka da fakulteti moraju djelovati u skladu s osnovnim marketinškim načelima, odnosno u centar pozornosti i svih aktivnosti staviti zadovoljstvo klijenta, u ovom slučaju studenata (Vranešević i sur., 2007). Razlog zašto je to tako može se potražiti u brojnim vanjskim utjecajima, primjerice, veća je konkurencija, odnosno, sve veći je broj ustanova koje nude iste ili slične ishode učenja, nadalje važno je spomenuti i dostupnost online usluga visokoškolskih institucija iz cijelog svijeta, veća je fleksibilnost i sl. (Rašan i sur., 2022). Zbog raznih mogućnosti i programa visokoškolskih institucija, ljudi su postali selektivniji u odabiru obrazovanja (Proboyo i Soedarsono, 2015) zbog čega je sve važnije staviti u fokus zadovoljstvo studenata studijem.

Zadovoljstvo možemo sagledati kroz usklađenost onoga što dobivamo s onim što smatramo da trebamo dobiti (Reić Ercegovac i Jukić, 2008). Dakle, zadovoljstvo se može opisati kao sklad očekivanja i želja pojedinca sa stvarnošću (Durdov, 2021). Ukoliko studij ispunjava očekivanja studenata, njihovo zadovoljstvo je veće što se, u konačnici, odražava na uspješnost na studiju (Reić Ercegovac i Jukić, 2008). Veliki broj budućih studenata svoju odluku o upisu na određeni fakultet temelji na iskustvima bivših studenata tog studija (Vranešević i sur., 2007). Može se očekivati da će zadovoljni i radno angažirani studenti usmenim putem prenositi svoja pozitivna iskustva sa studija te tako mogu pozitivno djelovati na imidž fakulteta i samim time, na privlačenje novih studenata (Rašan i sur., 2022). Mihatov (2019) navodi da ključna odrednica zadovoljstva studijem može biti i neuspjeh upisa studija koji je bio prvi izbor. Rašan i sur. (2022) u svom su istraživanju došli do zaključka da zadovoljstvo studijem pozitivno djeluje na radnu angažiranost studenata, a također se pokazalo i da dobar imidž fakulteta djeluje pozitivno na zadovoljstvo studijem (Rašan i sur., 2022). Isti rezultat dobiven je u istraživanju kojeg su proveli Alves i Raposo (2007) sa portugalskim studentima, odnosno, rezultati tog istraživanja pokazali su da je imidž fakulteta vrlo značajan za zadovoljstvo studijem. Navedeni rezultati dodatno pojačavaju važnost istraživanja zadovoljstva studenata studijem te unapređenja istoga jer će zadovoljni studenti biti angažiraniji i njihovo će zadovoljstvo utjecati i na pozitivni imidž fakulteta. Odnosno, „stupanj zadovoljstva studijem može puno govoriti i o samim visokoškolskim institucijama i pomoći im donijeti odluku o tome što je nužno promijeniti kako bi se poboljšalo zadovoljstvo studenata studijem“ (Ferko, 2020, str. 15). Nužno je analizirati i proučavati zadovoljstvo studijem zbog toga što same institucije visokog obrazovanja mogu imati velike benefite ukoliko uspiju uspostaviti trajni odnos sa svojim studentima (Alves i Raposo, 2007). Nadalje, visoka kvaliteta zapravo je preduvjet opstanka i odžavanja tržišne konkurentnosti institucija visokog obrazovanja (Mihanović i sur., 2016). Također, već i prema prethodno prikazanim rezultatima istraživanja, ali i prema Mihanović i sur. (2016), važnu ulogu u oblikovanju ugleda akademskih institucija ima odnos studentskih očekivanja i zadovoljstva kvalitetom usluga obrazovne institucije.

Četiri su grupe faktora koji utječu na zadovoljstvo studenata, a to su institucionalni faktori, izvananstavni čimbenici, očekivanja studenata te demografski podaci studenata (Mihanović i sur., 2016). Institucionalni faktori dijele se na akademske (kvaliteta poučavanja, komunikacija sa nastavnicima, literatura i ostali materijali) i administrativne faktore

(fakultetska praksa i filozofija u administraciji) (Mihanović i sur., 2016). Izvannastavne čimbenike čine društvene, zdravstvene, kulturne i sportske aktivnosti te prijevoz (Mihanović i sur., 2016). Očekivanja studenata se ogledaju u izboru fakulteta te u mogućnostima zapošljavanja nakon diplomiranja (Mihanović i sur., 2016) dok se demografski podaci studenata odnose na dob, spol, pohađanje i sl. (Aldemir, Gulcan, 2004, prema Mihanović i sur., 2016).

5.1. Dosadašnja istraživanja zadovoljstva studijem

Zadovoljstvo studenata studijem tema je koja je zastupljena u istraživanjima starijeg i novijeg datuma, a posebno se često istražuje i unutar diplomskih radova, što upućuje na zainteresiranost studenata za ovu temu. No, kao i u istraživanjima koji se odnose na profesionalno usmjeravanje, studenti pedagogije su i u ovom kontekstu slabo zastupljeni u provedenim istraživanjima što ukazuje na razlog i potrebu za istraživanjem koje se provelo u sklopu ovog rada.

Mihatov (2019) provela je istraživanje s ciljem ispitivanja razlika u zadovoljstvu studijem, akademskom uspjehu i profesionalnom identitetu kod studenata koji su na željenom studiju i onih koji studiraju na neželjenom studiju. Također, cilj istraživanja bio je ispitati i povezanost profesionalnog identiteta, zadovoljstva studijem te akademskog uspjeha studenata (Mihatov, 2019). Rezultati su ukazali na to da su studenti koji studiraju na željenom studiju zadovoljniji studijem od onih studenata koji studiraju na neželjenom studiju (Mihatov, 2019). Isto istraživanje pokazalo je i da studenti koji studiraju na željenom studiju imaju viši prosjek ocjena te da imaju i razvijeniju sliku o sebi unutar odabrane profesije (Mihatov, 2019). „Moguće je da studenti koji su upisali željeni fakultet imaju više interesa koji odgovaraju zahtjevima i karakteristikama određenog studija“ (Mihatov, 2019, str. 17). Mihatov (2019) u svom istraživanju otkrila je da su studenti, pri odabiru studija, odluku donosili sukladno svom vlastitom mišljenju.

2006. godine na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu provedeno je istraživanje sa svrhom spoznaje elemenata zadovoljstva studenata i njihove važnosti (Vranešević i sur., 2007). Rezultati su pokazali da najznačajniji utjecaj na studentsko zadovoljstvo imaju nastavno osoblje te element organizacije studija (Vranešević i sur., 2007). Najmanji utjecaj na ukupno zadovoljstvo studenata ima nenastavno osoblje (Vranešević i sur., 2007). Nadalje, rezultati

istraživanja pokazali su da svoja očekivanja o Ekonomskom fakultetu u Zagrebu studenti temelje na iskustvima bivših studenata, a čak 72,4% studenata bi prijateljima preporučilo upis na ovaj fakultet (Vranešević, 2007). Leutar i Žilić (2014) provele su komparativno istraživanje zadovoljstva studijem i samoprocjene kompetentnosti studenata socijalnog rada u Mostaru i Zagrebu, a u kontekstu zadovoljstva studijem, značajno je spomenuti da je istraživanje pokazalo da studenti kojima je studij socijalnog rada bio prvi izbor, pokazuju veće zadovoljstvo studijem. Reić Ercegovac i Jukić (2008) provele su istraživanje s ciljem ispitivanja doživljaja studija od strane studenata učiteljskog studija i studenata studija predškolskog odgoja splitskog Sveučilišta, koji su razlozi odabira studija te postoji li povezanost motiva izbora studija i određenih aspekata zadovoljstva studijem. U kontekstu teme ovog diplomskog rada, značajno je za spomenuti rezultat da postoji razlika u zadovoljstvu nastavnica na studiju između studenata na prvoj i trećoj godini učiteljskog studija (Reić Ercegovac i Jukić, 2008). Odnosno, zadovoljstvo nastavnica je u padu na trećoj godini studija, a autori takav rezultat pripisuju većoj kritičnosti starijih studenata i postojanju većih očekivanja od nastavnika (Reić Ercegovac i Jukić, 2008). Istraživanjem se ispitivalo, osim zadovoljstva nastavnica, i zadovoljstvo programom, a studenti učiteljskog studija te studija predškolskog odgoja izrazili su veće zadovoljstvo programom studija (Reić Ercegovac i Jukić, 2008). Istraživanje je pokazalo i da oni studenti kojima su motivi odabira studija bili želja za rad s djecom i njihovim poučavanjem zadovoljniji svojim odabirom (Reić Ercegovac i Jukić, 2008). Ricijaš i sur. (2006) istraživali su u kojoj su mjeri studenti triju pomagačkih struka (socijalna pedagogija, psihologija i socijalni rad) zadovoljni općim i specifičnim znanjima i vještinama, potrebnim za psihosocijalni rad, stečenim tijekom studija i obvezne studentske prakse. Rezultati su pokazali da su studenti svih triju odabranih studija zadovoljni znanjima dobivenima na fakulteti, dok su studenti manje zadovoljni stečenim vještinama i količinom praktične nastave, što je posebice istaknuto kod studenata psihologije (Ricijaš i sur., 2006). Ferko (2020) je provela istraživanje koje je pokazalo da su studenti učiteljskog studija na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu iznadprosječno zadovoljni samim studijem. Nadalje, istraživanje je pokazalo da s godinama studija zadovoljstvo opada, odnosno, studenti prve godine studija zadovoljniji su studijem od studenata treće, četvrte i pete godine studija (Ferko, 2020).

Osim istraživanja u nacionalnom kontekstu, postoje i istraživanja zadovoljstva studijem koja su se provela u raznim dijelovima svijeta. Primjerice, Alves i Raposo (2007) proveli su

istraživanje sa portugalskim studentima kako bi istražili što utječe na studentsko zadovoljstvo u visokom obrazovanju. Rezultati su pokazali da je imidž fakulteta čimbenik koji najviše utječe na formiranje zadovoljstva studijem (Alves i Raposo, 2007).

Iako je zadovoljstvo studijem tema koja je zastupljena u radovima, primijećeno je da se zadovoljstvo konkretno studijem pedagogije u Hrvatskoj istraživalo vrlo rijetko, kao što je navedeno i ranije. Odnosno, istraživanje o zadovoljstvu studijem pedagogije pronađeno je u radu autorice Raković (2015), a cilj istraživanja bio je ispitati iskustva studenata prve godine prijediplomskog studija pedagogije, povijesti i psihologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku vezana uz provođenje profesionalnog usmjeravanja tijekom njihova školovanja te njihovo zadovoljstvo studijem, čime se zapravo tema rada poklapa i sa temom ovog diplomskog rada. Rezultati su pokazali da je ovaj studij bio prvi izbor za 86% ispitanih studenata, a informacije o studiju saznali su na internetu i od svojih poznanika (Raković, 2015). Zanimljivo je za istaknuti i da je čak 56% studenata odgovorilo da im nitko nije pomogao prilikom donošenja odluke o izboru studija, a 61% studenata odgovorilo je da je u njihovoj školi provođeno profesionalno usmjeravanje dok su kao osobe koje su provodile profesionalno usmjeravanje studenti prepoznali pedagoga, a zatim i psihologa te razrednika (Raković, 2015). Nužno je još i spomenuti da 83% studenata koji su sudjelovali u istraživanju ulogu pedagoga u profesionalnom usmjeravanju ne procjenjuje značajnom (Raković, 2016). Osim o profesionalnom usmjeravanju, istraživalo se i o zadovoljstvu izborom studija, a rezultati su pokazali da je 80% studenata zadovoljno izborom studija, a odabrani studij je ispunio očekivanja za 53% studenata (Raković, 2015). Ovo istraživanje dokazalo je da ne postoji značajna povezanost između provođenja profesionalnog usmjeravanja u školi i zadovoljstva izborom studija (Raković, 2015).

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

6.1. *Predmet istraživanja*

Sumirajući ranije navedene spoznaje iz teorijskog dijela rada, benefiti od zadovoljstva studijem postoje kako za pojedinca, tako i za fakultetsku ustanovu. Ukoliko su studenti zadovoljniji studijem oni će fakultet preporučiti budućim studentima, a zadovoljstvo studijem će se odraziti i na viši prosjek ocjena. Zadovoljstvo studenata doprinijeti će pozitivnom ugledu fakulteta, ali i broju upisanih budućih studenata. Obzirom na navedeno, važno je da studiji istražuju razinu zadovoljstva svojih studenata kako bi mogli planirati buduće aktivnosti i kako bi dobili povratnu informaciju o svom radu. Obzirom da je odluka o upisu studija jedna od profesionalnih odluka koja zasigurno određuje budućnost pojedinca, vrlo je važno da ta odluka bude realna. Kako bi pojedinac mogao donijeti realnu odluku, važno je razvijati profesionalnu zrelost učenika te ih uključiti u proces profesionalnog usmjeravanja. Obzirom da su dosadašnja istraživanja pokazala da je profesionalna zrelost učenika niska, važno je kontinuirano istraživati načine donošenja tako važnih profesionalnih odluka. Osim navedenog, u nacionalnom kontekstu prepoznat je prostor za istraživanje procesa donošenja odluka o izboru studija i zadovoljstva studijem koje će u svoj fokus staviti isključivo studente pedagogije.

6.2. *Cilj istraživanja*

Cilj je ovog istraživanja otkriti zašto su studenti pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci odabrali ovaj studij, koji su bili njihovi izvori informacija, u kojim su aktivnostima profesionalnog usmjeravanja sudjelovali prije upisa na studij pedagogije te jesu li studenti zadovoljni upisanim studijem. Iz navedenog cilja proizlaze sljedeći specifični zadaci istraživanja:

1. Utvrditi koji su razlozi studenata za upis studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci.
2. Utvrditi koje su izvore informacija studenti koristili pri odlučivanju o upisu studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci.
3. Ispitati u kojim su aktivnostima profesionalnog usmjeravanja sudjelovali studenti prije upisa studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci.
4. Ispitati kakvo je zadovoljstvo studenata određenim aspektima studija pedagogije, a kakvo je generalno zadovoljstvo studijem pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci.

5. Testirati postoje li razlike u zadovoljstvu studijem između studenata prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci.
6. Testirati postoje li razlike u zadovoljstvu studijem pedagogije između studenata kojima je studij pedagogije bio prvi izbor i onih studenata kojima studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci nije bio prvi izbor.

6.3. Hipoteze istraživanja

Sukladno cilju istraživanja, a prema rezultatima dosadašnjih istraživanja, postavljene su sljedeće pretpostavke s kojima se krenulo u istraživanje:

H1: Studenti prijediplomskog studija pedagogije zadovoljniji su studijem od studenata diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci.

H2: Studenti kojima je studij pedagogije bio prvi izbor zadovoljniji su studijem od studenata kojima studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci nije bio prvi izbor.

6.4. Ispitanici

U ovom istraživanju ciljanu su populaciju činili svi studenti pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Odnosno, istraživanjem se željelo obuhvatiti sve redovne studente prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije sa svih godina studija na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Studenti pedagogije prilikom upisa mogu odabrati jednopredmetni ili dvopredmetni studij pedagogije, a u ovom su istraživanju uključeni i studenti jednopredmetnog i dvopredmetnog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Populaciju studenata pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci čini sveukupno 132 studenata, a u ovom istraživanju sudjelovalo je 87 studenata, što čini 65,91% populacije. Odnosno, u istraživanju je sudjelovalo 55 studenata prijediplomskog studija pedagogije (od ukupno 87 studenta) te 32 studenta diplomskog studija pedagogije (od ukupno 45 studenta). Dob studenata koji su riješili anketni upitnik kreće se u rasponu od 18 do 28 godina ($M=21,46$; $SD=1,99$). Obzirom da se istraživanje provodilo uživo, osobnim dolaskom na predavanja iz kolegija koje zajedno slušaju jednopredmetni i dvopredmetni studenti pedagogije, razlog nesudjelovanja određenog broja studenata pedagogije u istraživanju je nedolazak na predavanje iz kolegija na kojem se provodilo istraživanje. Nadalje, obzirom da je postojala i mogućnost ispunjavanja anketnog upitnika u Vijećnici odsjeka za pedagogiju, u vremenu koje odgovara studentima, kao razlog neodaziva studenata pedagogije može se razmatrati nezainteresiranost studenata za temu ovog

istraživanja ili moguća zauzetost drugim obavezama obzirom da je anketni upitnik bio dostupan u Vijećnici odsjeka u zadnjim tjednima nastave na fakultetu, pa se može pretpostaviti da su studenti bili zauzeti završavanjem obaveza na kolegijima i pripremama za ispite.

6.5. *Instrument*

Za potrebe ovog istraživanja konstruiran je anketni upitnik. Anketni upitnik nastao je prilagođavanjem čestica iz upitnika za ispitivanje stupnja zadovoljstva studijem autorica Reić Ercegovac i Jukić (2008), upitnika o profesionalnom usmjeravanju autora Babarović i Šverko (2017), upitnika autora Vranešević i sur. (2007) o zadovoljstvu studenata te prilagođavanjem pitanja iz anketnog upitnika Sveučilišta u Rijeci kojim se mjeri zadovoljstvo studenata studijem nakon završetka istoga. Točnije, pitanja 4, 7 te od 8. pitanja do 21. pitanja prilagođena su iz anketnog upitnika kojeg su koristili Babarović i Šverko (2017) u svom istraživanju sa srednjoškolicima. Tvrdnje koje se odnose na zadovoljstvo studijem (22. – 41. pitanje) u anketnom upitniku modificirana su pitanja iz anketnih upitnika Reić Ercegovac i Jukić (2008) te anketnog upitnika Sveučilišta u Rijeci. Nadalje, pitanja 42, 43, 47 i 48 modificirana su iz anketnog upitnika Sveučilišta u Rijeci dok je 45. pitanje prilagođeno iz anketnog upitnika Vranešević i sur. (2007). Anketni upitnici su priloženi na kraju rada (Prilog 1 i Prilog 2).

Anketni upitnik sastoji se od sveukupno 48 pitanja, a tematski se može podijeliti u 4 dijela. Prvim dijelom anketnog upitnika prikupljali su se opći podaci o studentima (dob, godina studija, vrsta studija). U ovo istraživanje nije uključen demografski podatak o spolu zbog osiguranja anonimnosti ispitanika obzirom da je slaba zastupljenost muških studenata na studiju pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Drugi dio anketnog upitnika činila su pitanja o odluci o izboru studija (prvi izbor ili ne), pitanje koji studij je bio prvi izbor ukoliko to nije studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci, pitanje otvorenog tipa o tome koji su razlozi upisa studija te pitanje s mogućim višestrukim odgovorima o tome koje su izvore informacija studenti koristili pri donošenju odluke o upisu na ovaj fakultet.

Trećim dijelom anketnog upitnika smatraju se pitanja vezana uz aktivnosti profesionalnog usmjeravanja, odnosno pitanja vezana uz samostalni angažman studenata u profesionalnom usmjeravanju, angažman stručnih suradnika, roditelja, prijatelja i vanjskih organizacija i njihovih usluga u profesionalnom usmjeravanju studenta. Sveukupno je postavljeno 14 tvrdnji

s formatom odgovora na Likertovoj skali od 1 (Nikada) do 3 (U više navrata) koje se vežu uz aktivnosti profesionalnog usmjeravanja koje su prethodile upisu na studij pedagogije.

Posljednji dio upitnika veže se uz zadovoljstvo studenata studijem. Pitanja koja se vežu uz zadovoljstvo studijem su sljedeća: 5 tvrdnji s formatom odgovora na Likertovoj skali od 1 (Uopće nisam zadovoljan/a) do 5 (U potpunosti sam zadovoljan/a) koje se odnose na zadovoljstvo nekim aspektima studiranja, 15 tvrdnji s formatom odgovora na Likertovoj skali od 1 (Uopće se ne slažem) do 5 (U potpunosti se slažem), a tiču se također zadovoljstva studijem, pitanje o početnoj razini interesa za studij pedagogije, pitanje o trenutnom zadovoljstvu studijem, pitanje o preporuci studija prijateljima, pitanje o ponovnom odabiru studija te pitanja koja se tiču namjere nakon završetka razine studija. Studenti diplomskog studija ispunjavali su anketne upitnike u kojima su posljednja dva pitanja (vezana uz namjera nakon završetka upisane razine studija) formulirana drugačije nego li za prijediplomske studije obzirom da su im mogućnosti nakon studija u određenoj mjeri drugačije. Primjerice, studenti nakon završenog diplomskog studija mogu upisati sveučilišni doktorski studij.

6.6. Postupak istraživanja

Istraživanje se provodilo od kraja travnja do sredine lipnja 2023. godine. Istraživanje je provedeno uživo, odnosno studenti/ce su anketni upitnik ispunjavali/e na fakultetu u terminima redovne nastave. Od nastavnika je putem e-maila zatraženo dopuštenje da se na početak ili kraj nastave na kolegijima koje slušaju jednopredmetni i dvopredmetni studenti dođu provesti upitnici u maksimalnom trajanju ispunjavanja 15 minuta. Nakon toga, obzirom da nije prikupljen maksimalan broj ispunjenih upitnika, u dogovoru s tajništvom fakulteta, anketni upitnici ostavljeni su u Vijećnici Odsjeka za pedagogiju te se putem zajedničkih e-mail adresa studijskih grupa zamolilo studente/ice koji još nisu ispunili anketni upitnik, da isti mogu ispuniti u Vijećnici i ostaviti ispunjen kod tajnika.

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Od ukupnog broja studenata pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci koji su se odazvali na istraživanje, za čak 61 studenta (70,1%) studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci nije bio prvi izbor. Studenti kojima studij pedagogije na ovom fakultetu nije bio prvi izbor, za prvi izbor najčešće navode studij psihologije (35 studenata), zatim studij logopedije (9 studenata) te edukacijsko-rehabilitacijski smjer (4 studenata). Odgovori na pitanje o razlogu upisa na ovaj fakultet prilično su šaroliki, no najčešće se ističe sličnost psihologije i pedagogije („Nisam se uspjela upisati na studij psihologije, pa sam tražila srodno područje i pronašla ga u pedagogiji“). Osim navedenoga, ističe se i želja za radom s ljudima, a posebice djecom („Jer iznimno volim rad s djecom, ljudima i sve pomagačke oblike koje je moguće obavljati“). Osim navedenoga, kao najčešći razlog upisa na studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci ističe se i mišljenje da je pedagogija dobar izbor drugog predmeta na dvopredmetnom studiju („Pedagogija se našla kao dobar drugi izbor“). Drugi odgovori ukazuju na razlog odabira studija zbog toga što nisu upali na prvi izbor, zbog mogućnosti kasnijeg upisa psihoterapije, zbog toga što nisu znali što bi drugo upisali, a samo jedna osoba navela je da se poslom pedagoga želi baviti od osnovne škole te je isto tako jedna osoba upisala studij zbog toga što ju je na to potaknuo rad pedagoga u školi. Obzirom da je ovo pitanje bilo otvorenog tipa, u kontekstu tematike donošenja profesionalnih odluka i procesa profesionalnog usmjeravanja, zanimljivo je istaknuti sljedeće navode: „Iskreno, išla sam metodom eliminacije...“, „Nisam znala što drugo upisati“, „Nisam znala što drugo upisati pa sam to jer me donekle zanimalo“, „Slučajno sam upisala“, „Sustav je odlučio“, „Zvučalo mi je zanimljivo“. Navedeni odgovori ukazuju na neodlučnost ovih studenata prilikom donošenja odluke o izboru studija, a ukazuju i na potrebu razvoja profesionalne zrelosti i uključivanja u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja kako bi studenti mogli donijeti realnu, a ne ishitrenu ili neutemeljenu odluku.

Na pitanje koje su izvore informacija koristili pri odlučivanju o upisu na fakultet, studenti su mogli odabrati više odgovora, a najčešće odabrani izvori su Internet stranice, koje je odabrao 71 student (81,6%), zatim, prijatelji i vršnjaci, koje je odabralo 52 studenta (59,8%) te roditelji, koje je odabrao 41 student (47,1%). Najrjeđe odabrani izvori informacija su tekstovi u novinama (1 student/ica), privatni stručnjaci za izbor zanimanja (3 studenata), televizijske i radijske emisije (6 studenata) te tiskani materijali (9 studenata). Nešto drugo navelo je 9 studenata, a njihovi odgovori ukazuju da su izvori informacija pri odlučivanju o

upisu na fakultet pedagogije odgajatelji i stručni suradnici u učeničkom domu, profesori na prethodnom fakultetu te stranica Postani student.

Istraživanjem se htjelo utvrditi i sudjelovanje studenata u aktivnostima koje su prethodile upisu na studij pedagogije, odnosno aktivnostima koje se vežu uz profesionalno usmjeravanje, a rezultati su prikazani u Tablici 1.

Tablica 1.

Učestalost sudjelovanja studenata u aktivnostima profesionalnog usmjeravanja

	1	2	3
Samostalno sam pretraživao/la informacije o studiju.	4 (4,6%)	14 (16,15)	69 (79,3%)
Samostalno sam pretraživao/la informacije o zanimanju pedagoga	10 (11,5%)	20 (23%)	56 (64,4%)
Posjetio/la sam skupove u svrhu informiranja o studiju (npr. predstavljanje sveučilišta, otvoreni dani fakulteta)	72 (82,8%)	12 (13,8%)	3 (3,4%)
Čitao/la sam tiskanu literaturu koja mi je pomogla u odabiru studija.	62 (71,3%)	15 (17,2%)	10 (11,5%)
Koristio/la sam online alate i upitnike kako bih saznao/la koje zanimanje je za mene.	21 (24,1%)	15 (17,2%)	51 (58,6%)
Pričao/la sam s tadašnjim i/ili bivšim studentima pedagogije o studiju pedagogije.	61 (70,1%)	16 (18,4%)	10 (11,5)
Informirao/la sam se o šansama za zapošljavanje kao pedagog/pedagoginja.	23 (26,4%)	26 (29,9%)	38 (43,7%)
Razgovarao/la sam sa stručnim suradnikom u školi o nastavku školovanja.	61 (70,1%)	17 (19,5%)	8 (9,2%)
Bio/la sam kod privatnih stručnjaka na individualnom savjetovanju o nastavku školovanja.	80 (92%)	4 (4,6%)	3 (3,4%)
Bio/la sam u zavodu za zapošljavanje ili CISOK centru na individualnom savjetovanju o izboru zanimanja i/ili daljnjem školovanju.	75 (86,2%)	11 (12,6%)	1 (1,1%)
Savjetovao/la sam se s roditeljima o odabiru studija pedagogije.	6 (6,9%)	24 (27,6%)	57 (65,5%)
Prijatelji su me savjetovali o izboru studija.	28 (32,2%)	26 (29,9%)	33 (37,9%)
Stručni suradnici u školi su me informirali o fakultetskim programima i svijetu rada.	48 (55,2%)	25 (28,7%)	13 (14,9%)
Stručni suradnici organizirali su radionice o odabiru zanimanja.	64 (73,6%)	16 (18,4%)	6 (6,9%)

Napomena: 1 – Nikada, 2 – Jednom, 3 – U više navrata

Rezultati istraživanja pokazuju da su se studenti samostalno angažirali u profesionalnom usmjeravanju, odnosno, samostalno prikupljali informacije o studiju i zanimanju pedagoga. Odnosno, većina studenata, njih 69 (79,3%) u više su navrata pretraživali informacije o studiju dok to nikada nije učinilo četvero studenata (4,6%). O zanimanju pedagoga više od polovice studenata, njih 56 (64,4%) u više je navrata pretraživalo

informacije, a nikada to nije učinilo 10 studenata (11,5%). Iako su studenti koji su sudjelovali u ovom istraživanju samostalno pretraživali informacije o studiju i zanimanju pedagoga, većina studenata, njih 72 (82,8%) nikada nije posjetila skupove u svrhu informiranja o studiju, a više od polovice studenata, njih 62 (71,3%) nikada nisu čitali tiskanu literaturu kao pomoć u odabiru studija što ukazuje da isto nisu prepoznali kao moguće korisne izvore informacija. Studenti su prepoznali online alate i upitnike kao pomoć u odabiru zanimanja, odnosno, više od polovice studenata, njih 51 (58,6%) u više se navrata koristilo navedenim. Manje od trećine ispitanika pričalo je s tadašnjim ili bivšim studentima pedagogije o studiju pedagogije, odnosno, njih 16 (18,4%) pričalo je jednom, a 10 studenata (11,5%) pričalo je u više navrata s tadašnjim ili bivšim studentima pedagogije. Sa stručnim suradnikom u školi o nastavku školovanja pričalo je jednom 17 studenata (19,5%) dok je u više navrata to učinilo samo 8 (9,2%) studenata. Više od četvrtine ispitanika informiralo se o šansama za zapošljavanje kao pedagog/pedagoginja. Savjetovanje o izboru zanimanja i/ili daljnjem školovanju, kao aktivnosti profesionalnog usmjeravanja koje nude privatni stručnjaci i zavod za zapošljavanje ili CISOK centri, većina studenata nije nikada koristila. Roditelji su se pokazali kao značajan čimbenik profesionalnog usmjeravanja, odnosno, većina studenata se jednom ili u više navrata savjetovala s roditeljima o odabiru ovog studija. Prijatelji su se također pokazali kao značajan čimbenik profesionalnog usmjeravanja, odnosno, 57 studenata (65,5%) s roditeljima se savjetovalo u više navrata o odabiru ovog studija, a jednom je to učinilo 24 studenata (27,6%). Vrlo je značajno za spomenuti da više od polovice ispitanika (48 studenata / 55,2%) stručni suradnici u školi nikada nisu informirali o fakultetskim programima i svijetu rada, a isto tako valja spomenuti da za više od dvije trećine ispitanika (64 studenata / 73,6%) stručni suradnici u školi nikada nisu organizirali radionice o odabiru zanimanja. Navedeni nalazi upućuju na nedostatno provođenje aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u školama.

Ovim istraživanjem željelo se ispitati i zadovoljstvo studenata studijem pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Ispitalo se zadovoljstvo raznim aspektima studija. U Tablici 2 nalazi se prikaz rezultata istraživanja za tvrdnje o zadovoljstvu nekim aspektima studiranja na studiju pedagogije.

Tablica 2.*Zadovoljstvo studenata aspektima studiranja na studiju pedagogije*

Moje zadovoljstvo...	1	2	3	4	5
...sadržajem obveznih kolegija	1 (1,1%)	12 (13,8%)	38 (43,7%)	35 (40,2%)	1 (1,1%)
...ponudom izbornih kolegija	24 (27,6%)	37 (42,5%)	12 (13,8%)	11 (12,6%)	3 (3,4%)
..načinom provođenja ispita	0 (0%)	6 (6,9%)	18 (20,7%)	54 (62,1%)	9 (10,3%)
...savjetima i podrškom od strane nastavnika	1 (1,1%)	6 (6,9%)	20 (23%)	37 (42,5%)	23 (26,4%)
...mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija	13 (14,9%)	37 (42,5%)	18 (20,7%)	13 (14,9%)	6 (6,9%)

Napomena: 1 – uopće nisam zadovoljan/a, 2 – Nisam zadovoljan/a, 3 – Niti sam zadovoljan/a niti nezadovoljan/a, 4 – Zadovoljan/a sam, 5 – U potpunosti sam zadovoljan/a

Rezultati ukazuju na to da su studenti najmanje zadovoljni ponudom izbornih kolegija te mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija. Odnosno, 24 studenata (27,6%) uopće nije zadovoljno ponudom izbornih kolegija, a 37 studenata (42,5%) nije zadovoljno ponudom izbornih kolegija. Mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija uopće nije zadovoljno 13 studenata (14,9%), a 37 studenata (42,5%) nije zadovoljno mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija. Studenti su najveće zadovoljstvo iskazali savjetima i podrškom od strane nastavnika, odnosno, 37 studenata (42,5%) zadovoljno je, a 23 (26,4%) u potpunosti zadovoljno savjetima i podrškom od strane nastavnika. Sadržajem obveznih kolegija većina studenata niti je zadovoljna niti nezadovoljna, a 35 studenata (40,2%) zadovoljno je istim, dok je samo jedan student/ica istim u potpunosti zadovoljan/a. Načinom provođenja ispita 6 studenata nije zadovoljno, dok je istim zadovoljno 54 studenata (62,1%), a u potpunosti zadovoljno 9 studenata (10,3%).

Kako bi se provjerilo postoji li statistički značajna razlika u zadovoljstvu između studenata kojima je ovaj studij bio prvi izbor i onih kojima ovaj studij nije bio prvi izbor, proveden je Mann Whitney U test. Rezultati su pokazali kako ni na jednoj varijabli zadovoljstva aspektima studiranja ne postoji statistički značajna razlika. Kako bi se provjerilo postoji li statistički značajna razlika u razini zadovoljstva u navedenim aspektima studiranja između studenata prijediplomskog i diplomskog studija, proveden je Mann Whitney U test. Rezultati su pokazali da postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu ponudom izbornih kolegija ($U=807$, $z=-0,697$, $p<0,05$) te mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija ($U=535$, $z=-3,188$, $p<0,05$). Obzirom da se prema medijanu i interkvartilnom raspršenju nije moglo

zaključiti o smjeru razlike u zadovoljstvu ponudom izbornih kolegija, proučeni su podaci o aritmetičkoj sredini i standardnoj devijaciji koji su pokazali da studenti prijediplomskog studija iskazuju veće zadovoljstvo ponudom izbornih kolegija ($M=2,40$, $SD=1,15$) u odnosu na studente diplomskog studija ($M=1,91$, $SD=0,93$). Studenti prijediplomskog studija iskazuju veće zadovoljstvo mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija ($C=3$, $Q=2$) u odnosu na studente diplomskog studija ($C=2$, $Q=0,75$). Rezultati testa prikazani su i u Tablici 3.

Tablica 3.

Testiranje postojanja statistički značajnih razlika u zadovoljstvu aspektima studiranja između studenata prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci

Moje zadovoljstvo...	Prvi izbor (DA/NE)			Razina studija (prijediplomski/diplomski studij)		
	U	z	p	U	z	p
...sadržajem obveznih kolegija	775,50	-0,176	0,860	807,00	-0,697	0,486
...ponudom izbornih kolegija	661,00	-1,292	0,196	663,50	-2,012	0,044
...načinom provođenja ispita	703,00	-0,963	0,335	727,00	-1,554	0,120
...savjetima i podrškom od strane nastavnika	755,00	-0,373	0,709	871,50	-0,079	0,937
...mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija	634,50	-1,543	0,123	535,00	-3,188	0,001

U kontekstu procjene zadovoljstva studijem, studenti su u anketnom upitniku procjenjivali svoje slaganje sa tvrdnjama koje se odnose na zadovoljstvo nastavnicima, programom studija te doprinosom studija osobnom razvoju, osposobljenošću za uključivanje na tržište rada, za rad u struci i nastavak školovanja. Rezultati su prikazani u Tablici 4.

Tablica 4.

Procjena slaganja studenata s tvrdnjama koje se odnose na zadovoljstvo studijem

	1	2	3	4	5
Pristup studentima od strane nastavnika je primjeren.	0 (0%)	0 (0%)	6 (6,9%)	45 (51,7%)	36 (41,4%)
Nastavnici su pristupačni i spremni na pomoć.	0 (0%)	0 (0%)	6 (6,9%)	46 (52,9%)	35 (40,2%)
Nastavnici se trude oko odnosa prema studentima.	0 (0%)	1 (1,1%)	15 (17,2%)	43 (49,4%)	28 (32,2%)
Nastavnici se trude oko nastave.	0 (0%)	2 (2,3%)	14 (16,1%)	49 (56,3%)	20 (23%)
Većina nastavnika koristi suvremene metode u nastavi.	0 (0%)	7 (8%)	17 (19,5%)	37 (42,5%)	25 (28,7%)
Literatura mi je lako dostupna.	1 (1,1%)	3 (3,4%)	18 (20,7%)	39 (44,8%)	26 (29,9%)
Sve relevantne informacije za studij dobivam pravovremeno.	0 (0%)	2 (2,3%)	16 (18,4%)	39 (44,8%)	30 (34,5%)

Tijekom studija sam proširio/la svoje spoznaje o području pedagogije.	0 (0%)	0 (0%)	3 (3,4%)	31 (35,6%)	53 (60,9%)
Predmeti na studiju pedagogije su mi zanimljivi.	2 (2,3%)	8 (9,2%)	34 (39,1%)	36 (41,4%)	7 (8%)
Zainteresiran/a sam za teme koje obrađujemo.	2 (2,3%)	4 (4,6%)	34 (39,1%)	37 (42,5%)	10 (11,5%)
Studij je zadovoljio moja početna očekivanja.	5 (5,7%)	13 (14,9%)	34 (39,1%)	24 (27,6%)	11 (12,6%)
Smatram da je studij doprinio mom osobnom razvoju (npr. komunikacijske vještine, timski rad, donošenje odluka, ...).	4 (4,6%)	5 (5,7%)	9 (10,3%)	37 (42,5%)	32 (36,8%)
Studijski program me pripremio za nastavak školovanja.	3 (3,4%)	8 (9,2%)	18 (20,7%)	38 (43,7%)	20 (23%)
Smatram da sam osposobljen/a za uključivanje na tržište rada.	10 (11,5%)	28 (32,2%)	29 (33,3%)	15 (17,2%)	5 (5,7%)
Smatram da me studij osposobio za rad u struci.	9 (10,3%)	29 (33,3%)	28 (32,2%)	14 (16,1%)	6 (6,9%)

Napomena: 1 – Uopće se ne slažem, 2 – Ne slažem se, 3 – Niti se slažem niti se ne slažem, 4 – Slažem se, 5 – U potpunosti se slažem

Da je pristup od strane nastavnika primjeren slaže se 45 studenata (51,7%), a u potpunosti se s ovom tvrdnjom slaže 36 studenata (41,4%) što ukazuje da je većina zadovoljna pristupom od strane nastavnika. Nadalje, većina studenata smatra i da su nastavnici pristupačni i spremni na pomoć, odnosno, 46 studenata (52,9%) s navedenim se slaže, a 35 studenata (40,2%) s navedenim se u potpunosti slaže. Samo jedan ispitanik ne slaže se s tvrdnjom da se nastavnici trude oko odnosa prema studentima. Dvoje ispitanika (2,3%) ne slaže se da se nastavnici trude oko nastave, a 7 (8%) se ne slaže da većina nastavnika koristi suvremene metode u nastavi. Jedan ispitanik uopće se ne slaže s tvrdnjom da mu je literatura lako dostupna, dok se s istom tvrdnjom ne slaže njih troje. Ipak, 39 studenata (44,8%) slaže se da je literatura lako dostupna, a 26 studenata (29,9%) u potpunosti se slaže s navedenim. Dvoje studenata (2,3%) ne slaže se s tvrdnjom da sve relevantne informacije za studij dobivaju pravovremeno. Da su tijekom studija proširili svoje spoznaje o području pedagogije niti se slaže niti ne slaže 3 ispitanika, dok su ostali ispitanici iskazali slaganje ili potpuno slaganje s navedenom tvrdnjom. Dvoje studenata uopće se slaže s tvrdnjom da su im predmeti na studiju pedagogije zanimljivi, dok se s navedenom tvrdnjom ne slaže 8 ispitanika. Nužno je istaknuti da više od trećine ispitanika, njih 34 (39,1%) iskazuju neodlučnost na ovoj tvrdnji, odnosno, niti se slažu niti se ne slažu s navedenom tvrdnjom. Isto toliko studenata neodlučno je i na tvrdnji „Zainteresiran/a sam za teme koje obrađujemo“ dok se s tom tvrdnjom ne slaže 4 ispitanika (4,6%), a uopće ne slaže 2 ispitanika (2,3%). Na tvrdnji „Studij je zadovoljio moja početna očekivanja“ najveći broj studenata, njih 34 (39,1%) odabralo je odgovor „Niti se slažem niti se ne slažem“. Na istoj tvrdnji 5 studenata (5,7%) odabralo je da se uopće ne slaže, a čak 13 studenata (14,9%)

odabralo je da se ne slaže. S tvrdnjom da je studij doprinio njihovom osobnom razvoju slaže se 37 studenata (42,5%), a u potpunosti slaže 32 studenata (36,8%). U kontekstu cjeloživotnog učenja, 38 studenata (43,7%) slaže se, a 20 studenata (23%) u potpunosti se slaže da ih je studijski program pripremio za nastavak školovanja. Manje od polovice ispitanika smatra da nisu osposobljeni za uključivanje na tržište rada, odnosno, 10 ispitanika (11,5%) uopće se ne slaže s tvrdnjom „Smatram da sam osposobljen/a za uključivanje na tržište rada“, dok se s istom tvrdnjom ne slaže čak 28 ispitanika (32,2%). Trećina ispitanika, odnosno 29 studenata (33,3%) s ovom tvrdnjom se niti slaže niti ne slaže. Nisko je slaganje i sa sljedećom tvrdnjom, „Smatram da me studij osposobio za rad u struci“. Odnosno, 29 studenata (33,3%) ne slaže se s navedenom tvrdnjom dok se 9 ispitanika (10,3%) uopće ne slaže s navedenom tvrdnjom. Navedeni rezultati upućuju na veću potrebu studenata za stjecanjem praktičnog iskustva tijekom studija.

Kako bi se provjerilo postoje li statistički značajne razlike u zadovoljstvu navedenim aspektima između studenata kojima je ovaj studij bio prvi izbor i onih kojima nije, proveden je Mann Whitney U test (Tablica 5). Rezultati su pokazali da ne postoji statistički značajna razlika u određenim aspektima zadovoljstva (nastavnici, program studija, doprinos studija, osposobljenost) između studenata kojima je studij prvi izbor i onih kojima ovaj studij nije bio prvi izbor. Mann Whitney U testom testirano je i postoje li razlike u navedenim aspektima zadovoljstva između studenata prijediplomskog i diplomskog studija. Rezultati su pokazali da postoji statistički značajna razlika u slaganju sa tvrdnjom koja se odnosi na zadovoljstvo nastavom „Većina nastavnika koristi suvremene metode u nastavi“ ($U=604$, $z=-2,466$, $p<0,05$). Obzirom da se prema medijanu i interkvartilnom raspršenju nije moglo zaključiti o smjeru razlike, proučeni su podaci o aritmetičkoj sredini i standardnoj devijaciji koji su pokazali da studenti prijediplomskog studija pokazuju statistički značajnije slaganje s navedenom tvrdnjom ($M=4,11$, $SD=0,86$) u odnosu na studente diplomskog studija ($M=3,63$, $SD=0,91$). Nadalje, statistički značajna razlika pronađena je i u slaganju sa tvrdnjom „Literatura mi je lako dostupna“ ($U=639,50$, $z=-2,264$, $p<0,05$), odnosno, studenti prijediplomskog studija pokazuju veće slaganje s tvrdnjom o dostupnosti literature ($C=4$, $Q=2$) u odnosu na studente diplomskog studija ($C=4$, $Q=1$). Statistički značajna razlika pronađena je i u slaganju s tvrdnjom „Tijekom studija sam proširio/la svoje spoznaje o području pedagogije“ ($U=626$, $z=-2,619$, $p<0,05$). Studenti prijediplomskog studija pokazuju statistički značajnije slaganje s navedenom

tvrdnjom (C=5, Q=1) u odnosu na studente diplomskog studija (C=4, Q=1). Statistički značajna razlika pronađena je i u slaganju s tvrdnjom „Studij je zadovoljio moja početna očekivanja“ (U=569,50, z=-2,859, p<0,05). Studenti prijediplomskog studija iskazuju veće slaganje s navedenom tvrdnjom (C=4, Q=1) u odnosu na studente diplomskog studija (C=3, Q=1). U slaganju s tvrdnjom „Studijski program me pripremio za nastavak školovanja“ također je pronađena statistički značajna razlika obzirom na razinu studija (U=563,50, z=-2,945, p<0,05). Odnosno, studenti prijediplomskog studija osjećaju se pripremljenijima za nastavak školovanja (C=4, Q=1) u odnosu na studente diplomskog studija (C=3,5; Q=1).

Tablica 5.

Testiranje postojanja razlika u slaganju s tvrdnjama koje se odnose na zadovoljstvo studijem između studenata prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci

	Prvi izbor (DA/NE)			Razina studija (prijediplomski/diplomski studij)		
	U	z	p	U	z	p
Pristup studentima od strane nastavnika je primjeren.	767,50	-0,266	0,790	875,50	-0,045	0,964
Nastavnici su pristupačni i spremni na pomoć.	710,00	-0,868	0,386	829,00	-0,506	0,613
Nastavnici se trude oko odnosa prema studentima.	747,00	-0,465	0,642	869,00	-0,106	0,916
Nastavnici se trude oko nastave.	738,50	-0,125	0,901	677,50	-1,525	0,127
Većina nastavnika koristi suvremene metode u nastavi.	777,00	-0,030	0,976	604,00	-2,466	0,014
Literatura mi je lako dostupna.	740,50	-0,521	0,603	639,50	-2,264	0,024
Sve relevantne informacije za studij dobivam pravovremeno.	704,50	-0,883	0,377	837,00	-0,407	0,684
Tijekom studija sam proširio/la svoje spoznaje o području pedagogije.	655,00	-1,499	0,134	626,00	-2,619	0,009
Predmeti na studiju pedagogije su mi zanimljivi.	690,50	-1,020	0,308	711,00	-1,596	0,110
Zainteresiran/a sam za teme koje obrađujemo.	757,50	-0,355	0,723	680,00	-1,896	0,058
Studij je zadovoljio moja početna očekivanja.	784,50		0,934	569,50	-2,859	0,004
		-0,082				
Smatram da je studij doprinio mom osobnom razvoju (npr. komunikacijske vještine, timski rad, donošenje odluka, ...).	661,50	-1,306	0,192	757,00	-1,159	0,246
Studijski program me pripremio za nastavak školovanja.	705,50	-0,858	0,391	563,50	-2,945	0,003
Smatram da sam osposobljen/a za uključivanje na tržište rada.	672,50	-1,163	0,245	841,00	-0,357	0,721
Smatram da me studij osposobio za rad u struci.	723,50	-0,386	0,699	819,00	-0,314	0,754

Studenti su anketnim upitnikom procjenjivali i svoj početni interes za studij pedagogije. Rezultati su pokazali da je početni interes studenata različit. Trećina studenata svoj početni interes procjenjuje visokim, ali gotovo isto toliko studenta svoj interes procjenjuje ni niskim ni visokim što može upućivati na nezainteresiranost istim. Značajno je i za spomenuti da 13 studenata (14,9%) svoj interes procjenjuje niskim, a 6 studenata (6,9%) čak i vrlo niskim što opet upućuje na razmišljanje o profesionalnoj zrelosti samih studenata pri donošenju odluke o izboru studija. Rezultati su prikazani i u nastavku u Tablici 6.

Tablica 6.

Početni interes studenata za studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci

Moj početni interes za studij pedagogije bio je... (N=87)	f	%
Vrlo nizak	6	6,9
Nizak	13	14,9
Ni nizak ni visok	27	31
Visok	29	33,3
Vrlo visok	12	13,8

Iduće pitanje u anketnom upitniku odnosilo se na procjenu općenitog zadovoljstva studijem pedagogije. Rezultati su pokazali da je najveći broj studenata (38 studenata/43,7%) svoje zadovoljstvo procijenilo ni niskim ni visokim. Šestero studenata svoje zadovoljstvo procjenjuje niskim, a 2 studenata vrlo niskim. Rezultati su prikazani i u nastavku u Tablici 7.

Tablica 7.

Zadovoljstvo studenata studijem pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci

Moje zadovoljstvo studijem pedagogije je... (N=87)	f	%
Vrlo nisko	2	2,3
Nisko	6	6,9
Ni nisko ni visoko	38	43,7
Visoko	33	37,9
Vrlo visoko	8	9,2

Studente koji su svoje zadovoljstvo procijenili vrlo niskim ili niskim, pitalo se i zašto su ostali na ovom studiju. Odgovori ukazuju da su studenti ostali zbog toga što žele završiti započeto („Da što prije završim i riješim se njega i oslonim se na drugi studij“), zbog dosad uloženog truda i simpatija prema struci, zbog drugog studija te zbog mišljenja da nije lako promijeniti studij. Također, jedan ispitanik kao razlog ostanka navodi sljedeće „Zato što planiram raditi na sebi prihvatljiv način i steći potrebna znanja samostalno i u neposrednom radu“ što ukazuje

na spremnost usavršavanja i nadopunjavanja znanja nakon završetka studija. Studenti su, osim traženog razloga ostanka na studiju usprkos nezadovoljstvu, samoinicijativno upisivali i razloge zašto su nezadovoljni. Obzirom da bi odgovori mogli biti vrlo korisni samom Odsjeku za pedagogiju, u nastavku će se istaknuti iste: „Mislim da bi bilo bolje da smo imali praksu u školi“, „Jer smatram da će u praksi stvari biti drugačije“, „Područje me zanima, ali sam nezadovoljna studijem na ovom fakultetu. Nastavila bih studirati pedagogiju, ali ne ovdje“, „Smatram da je na studiju naglasak na projektima i seminarima, više nego na potrebnom znanju i vještinama“. Navedeni odgovori ukazuju da studenti traže više praktičnog rada tijekom studija.

Kako bi se provjerilo postoje li razlike u generalnom zadovoljstvu studijem između studenata kojima je studij pedagogije prvi izbor i onih kojima studij nije bio prvi izbor proveden je Mann-Whitney U test. Utvrđeno je da se rezultati zadovoljstva studijem statistički značajno ne razlikuju između onih kojima je studij pedagogije prvi izbor i onih kojima studij nije bio prvi izbor ($U=755,50$, $z=-0,375$, $p>0,05$). Ovim istraživanjem željelo se istražiti i postoji li razlika u generalnom zadovoljstvu studijem između studenata prijediplomskog i diplomskog studija. Kako bi se navedeno istražilo, proveden je Mann-Whitney U test. Utvrđeno je da se rezultati zadovoljstva studijem statistički značajno razlikuju između studenata prijediplomskog i studenata diplomskog studija ($U=654,50$, $z=-2,139$, $p<0,05$). Odnosno, studenti prijediplomskog studija generalno zadovoljstvo studijem procjenjuju višim ($C=4$, $Q=1$) u odnosu na studente diplomskog studija ($C=3$, $Q=1$)

Obzirom da studenti pedagogije mogu biti koristan izvor informacija za buduće studente, u anketnom upitniku se studente pitalo i bi li preporučili svojim prijateljima studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Rezultati ukazuju na to da bi većina, odnosno 42 studenata vjerojatno preporučila studij (48,3%), a u svakom slučaju studij bi preporučilo samo 11 studenata (12,6%). Potrebno je spomenuti da je 17 studenata (19,5%) neodlučno, odnosno na ovo pitanje odabrali su odgovor „Ni da ni ne“. Studij vjerojatno ne bi preporučilo 15 studenata (17,2%), dok studij ni u kojem slučaju ne bi preporučilo 2 studenata (2,3%). Rezultati su dostupni u Tablici 8.

Tablica 8.*Preporuka studija pedagogije prijateljima*

Bi li preporučio/la svojim prijateljima studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci? (N=87)	f	%
Ne, ni u kojem slučaju	2	2,3
Vjerojatno ne	15	17,2
Ni da ni ne	17	19,5
Vjerojatno da	42	48,3
Da, u svakom slučaju	11	12,6

U kontekstu zadovoljstva studijem, značajni su odgovori ispitanika na pitanje bi li ponovno odabrali ovaj studij (Tablica 9). Rezultati su pokazali da bi se za ovaj studij ponovno odlučilo manje od polovice ispitanika (40,2%), odnosno 35 studenata. Studij pedagogije ne bi ponovno biralo 14 studenata (16,1%), a najveći broj studenata, njih 38, ne zna bi li ponovno odabralo studij (43,7%).

Tablica 9.*Ponovni odabir studija pedagogije*

Da ponovno biraš studij, bi li odabrao/la studij pedagogije? (N=87)	f	%
DA	35	40,2
NE	14	16,1
NE ZNAM	38	43,7

Nadalje, istraživanje je uključivalo i namjere studenata po završetku studija, a studenti su mogli odabrati više odgovora koji se tiču njihovih namjera. Obzirom da se mogućnosti studenata prijediplomskog i diplomskog studija razlikuju, u nastavku će biti zasebno prikazani rezultati za studente prijediplomskog i studente diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci.

Najveći broj studenata prijediplomskog studija, njih 36 (65,5%) planira upisati diplomski studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Diplomski studij na nekom drugom fakultetu/odjelu unutar Sveučilišta u Rijeci planira upisati 6 studenata (10,9%) dok čak 12 studenata (21,8%) planira upisati diplomski studij na drugom Sveučilištu. Rezultati su pokazali i da će 3 studenata (5,5%) prijediplomskog studija potražiti zaposlenje nakon studija, dok se isti postotak studenata odlučio da će pokrenuti vlastiti posao nakon studija. Studenti

koji su se odlučili za odgovor „nešto drugo“ (3 studenata) istaknuli su da ne znaju što će nakon studija, a dobiveni su i odgovori da će nakon studija ponovno pokušati upisati psihologiju te da će pokrenuti vlastiti posao ili se zaposliti pa paralelno s time nastaviti diplomski studij. Rezultati će se prikazati i tablično u nastavku (Tablica 10).

Tablica 10.

Namjere studenata prijediplomskog studija nakon završetka studija

Po završetku studija namjeravam	f	%
potražiti zaposlenje	3	5,5
pokrenuti vlastiti posao	3	5,5
upisati diplomski studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci	36	65,5
upisati diplomski studij na nekom drugom fakultetu/odjelu unutar Sveučilišta u Rijeci	6	10,9
upisati studij na diplomskoj razini na drugom sveučilištu	12	21,8
nešto drugo	3	5,5

Naposlijetku, za one koji namjeravaju upisati diplomski studij na drugom sveučilištu (12 studenata), postavljeno je pitanje koji je razlog tome, a osim upisivanja razloga, studenti su odabrali po nekoliko razloga (Tablica 11). Rezultati upućuju na to da je razlog upisivanja studija na drugom sveučilištu želja za promjenom mjesta studiranja (8 studenata/14,5%), veća ponuda studija (6 studenata/10,9%), nešto drugo (7 studenata/12,7%) te kvalitetniji studij (3 studenata/5,5%). Pod kategorijom nešto drugo studenti su naveli blizinu mjesta prebivališta, osobno zadovoljstvo i želju za studiranjem drugih stvari, ponudu širih i osobno zanimljivijih sadržaja na drugom studiju, veću ponudu usmjerenja unutar pedagogije na drugom fakultetu, te zbog nezadovoljstva na ovom studiju.

Tablica 11.

Razlog upisa diplomskog studija na drugom sveučilištu

Ako namjeravaš upisati diplomski studij na drugom sveučilištu, koji je razlog tome?	f	%
veća ponuda studija	6	10,9
kvalitetniji studij	3	5,5
želja za promjenom mjesta studiranja	8	14,5
nešto drugo	7	12,7

Po završetku diplomskog studija najveći broj studenata planira potražiti zaposlenje (24studenta/75%) dok četvrtina studenata (8 studenta/25%) planira pokrenuti vlastiti posao. Sveučilišni doktorski studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci namjerava upisati samo jedna osoba dok nitko od ispitanih studenata ne planira upisati sveučilišni doktorski

studij na nekom drugom fakultetu ili odjelu unutar Sveučilišta u Rijeci ili na nekom drugom sveučilištu. Jedan student/ica odabralo je nešto drugo, a odgovori u toj rubrici ukazuju na dodatno obrazovanje (tečajevi i radionice) i stjecanje certifikata za rad te upisivanje diplomskog studija u inozemstvu. Rezultati su prikazani i u Tablici 12.

Tablica 12.

Namjere studenata diplomskog studija nakon završetka studija

Po završetku studija namjeravam	f	%
potražiti zaposlenje	24	75
pokrenuti vlastiti posao	8	25
upisati sveučilišni doktorski studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci	1	3,1
upisati sveučilišni doktorski studij na nekom drugom fakultetu/odjelu unutar Sveučilišta u Rijeci	0	0
upisati sveučilišni doktorski studij na drugom sveučilištu	0	0
nešto drugo	1	3,1

Iako nitko od studenata na prethodnom pitanju nije navelo da namjerava upisati poslijediplomski studij na drugom sveučilištu, ipak je 2 studenata ukazalo na razloge mogućeg upisivanja poslijediplomskog studija na drugom sveučilištu. Kao razlog mogućeg upisivanja poslijediplomskog studija na drugom sveučilištu studenti navode stjecanje kompetencija za tržište rada obzirom da od prijatelja posjeduju informaciju da se studiji u inozemstvu u velikoj mjeri fokusiraju na praksu te želju za promjenom mjesta studiranja.

8. RASPRAVA

Prvi zadatak istraživanja bio je utvrditi koji su razlozi upisa studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Rezultati istraživanja pokazali su da su studenti pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci u najvećoj mjeri kao razlog odabira studija naveli srodnost pedagogije i psihologije, rad s ljudima, a posebice djecom te zbog toga što pedagogiju smatraju kao dobar drugi izbor predmeta za dvopredmetni studij. Interes za studij navođen je vrlo rijetko, odnosno, svega troje ispitanika kao razlog navodi interes za studij ili područje. Navedeni rezultati razlikuju se od rezultata istraživanja kojeg je provela Potočnik (2008) istraživajući motivaciju za upis na fakultete Sveučilišta u Zagrebu. Rezultati tog istraživanja su pokazali da prevladava motiv upisa na studij zbog stjecanja željenog zanimanja ili određenog interesa vezanog uz zanimanje (Potočnik, 2008).

Drugi postavljeni zadatak istraživanja bio je utvrditi koje su izvore informacija studenti koristili pri odlučivanju o upisu studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Rezultati su pokazali da su studenti prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci pri odlučivanju o upisu na ovaj fakultet kao izvore informacija najčešće koristili Internet stranice, a nakon toga kao izvori informacija značajni su prijatelji i vršnjaci dok manje od polovice ispitanih studenata navodi roditelje kao izvore informacija. Navedeni rezultati slični su rezultatima istraživanja Raković (2015) koja je također otkrila da su studenti informacije o željenom studiju najčešće saznali na internetu i od svojih poznanika.

Treći zadatak ovog istraživanja bio je ispitati u kojim su aktivnostima profesionalnog usmjeravanja sudjelovali studenti prije upisa studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Rezultati su pokazali da su studenti najčešće samostalno pretraživali informacije o studiju i zanimanju pedagoga, a nakon toga kao značajni čimbenik u profesionalnom usmjeravanju ističu se roditelji s kojima se više od 90% studenata prijediplomskog i diplomskog studija jednom ili u više navrata savjetovalo o odabiru studija pedagogije. Ovaj nalaz upućuje na značajnu ulogu roditelja prilikom odabira daljnjeg puta školovanja i odabira zanimanja kod studenata pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Isto su pokazala brojna nacionalna istraživanja, a između ostalih, i Božulić (2022) u svom je istraživanju također otkrila značajnu ulogu obitelji u profesionalnom usmjeravanju pojedinca. Ovo istraživanje otkrilo je i da je jako maleni broj studenata prilikom svog školovanja mogao sudjelovati u aktivnostima

profesionalnog usmjeravanja u školi, odnosno, istraživanje je pokazalo da većina studenata nije informirana o fakultetskim programima i svijetu rada od stručnih suradnika te da stručni suradnici, u slučaju većine studenata studija pedagogije, nisu organizirali radionice o odabiru zanimanja. Lesar (2015) u svom je istraživanju otkrila da učenici stručne suradnike ne prepoznaju kao osobe koje savjetuju učenike prilikom odabira srednje škole ili fakulteta te je zaključila da je potreban veći angažman pedagoga u ovom području. Rezultat koji ukazuje na neprovođenje aktivnosti profesionalnog usmjeravanja od strane stručnjaka vrlo je značajan te ga se ne smije zanemariti. Naime, isti ukazuje na to da, iako se škola smatra najpogodnijim mjestom za provođenje profesionalnog usmjeravanja, ovo istraživanje pokazalo je da isto nije bilo provođeno za većinu ispitanih studenata.

Četvrti zadatak ovog istraživanja bio je ispitati kakvo je zadovoljstvo studenata određenim aspektima studija pedagogije, a kakvo je generalno zadovoljstvo studijem pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Rezultati ukazuju na to da su studenti zadovoljni onim aspektima koji uključuju nastavnike, odnosno, savjetima i podrškom od strane nastavnika, primjerenim pristupom studentima, pristupačnošću nastavnika i spremnosti za pomoć, trudom oko odnosa prema studentima i nastavi. Analizom tvrdnji koje se odnose na zadovoljstvo programom studija pokazalo se da su studenti, kako prijediplomskog tako i diplomskog studija, najmanje zadovoljni ponudom izbornih kolegija i mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija. Navedeno se potvrđuje i rezultatima koji pokazuju da se manje od polovice studenata ne osjeća osposobljeno za uključivanje na tržište rada, a također manje od polovice studenata smatra da ih studij nije osposobio za rad u struci. Navedeni rezultati svakako su značajni za unapređenje programa studija, obzirom da se može zaključiti da su studenti prepoznali manjak praktičnih kompetencija na studiju. Zanimljivo je spomenuti rezultate istraživanja kojeg su proveli Ricijaš i sur. (2006), a ispitivali su zadovoljstvo studijem i samoprocjenu kompetentnosti nekih pomagačkih profesija, odnosno, studente socijalne pedagogije, psihologije te socijalnog rada. Rezultati su ukazali na to da su studenti zadovoljni znanjima dobivenima na fakultetu, ali pokazuju manje zadovoljstvo stečenim vještinama i količinom praktične nastave (Ricijaš i sur., 2006). Što se tiče generalnog zadovoljstva studijem, najveći broj studenata pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci svoje zadovoljstvo procjenjuje ni niskim ni visokim dok više od trećine studenata svoje zadovoljstvo procjenjuje visokim.

Peti zadatak istraživanja bio je testirati postoje li razlike u generalnom zadovoljstvu studijem između studenata prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Rezultati su pokazali da postoji statistički značajna razlika u procjeni zadovoljstva između studenata s prijediplomske i studenata s diplomske razine studija. Studenti prijediplomskog studija iskazali su veću razinu generalnog zadovoljstva. Navedeni rezultat u skladu je s istraživanjem kojeg je provela Ferko (2020) sa studentima Učiteljskog fakulteta, a koji je pokazao da s godinama studija zadovoljstvo opada (Ferko, 2020). Testirano je i postoji li razlika u zadovoljstvu u raznim aspektima studija, a rezultati su pokazali da postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu ponudom izbornih kolegija te zadovoljstva mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija, a postoji i statistički značajna razlika u procjeni slaganja sa tvrdnjama koje se odnose na zadovoljstvo nastavom, programom studija te doprinosom studija. Odnosno, rezultati su pokazali da postoji statistički značajna razlika u slaganju s tvrdnjama „Većina nastavnika koristi suvremene metode u nastavi“, „Literatura mi je lako dostupna“, „Tijekom studija sam proširio/la spoznaje o području pedagogije“, „Studij je zadovoljio moja početna očekivanja“ te na tvrdnji „Studijski program me pripremio za nastavak školovanja“. Na navedenim tvrdnjama studenti prijediplomskog studija pokazuju statistički značajno veće slaganje u odnosu na studente diplomskog studija.

Posljednji zadatak istraživanja bio je testirati postoje li razlike u generalnom zadovoljstvu studijem pedagogije između studenata kojima je studij pedagogije bio prvi izbor i onih studenata kojima studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci nije bio prvi izbor. Rezultati su pokazali da ne postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu između studenata kojima je ovaj studij bio prvi izbor i onih kojima nije. Ovaj rezultat razlikuje se od rezultata istraživanja koje je provela Mihatov (2019), a u kojem je otkriveno da studenti koji studiraju na željenom studiju pokazuju veći stupanj zadovoljstva studijem u odnosu na one studente koji studiraju na studiju koji nije bio željen. Testirano je i postoje li razlike u određenim aspektima zadovoljstva no nije pronađena statistički značajna razlika u zadovoljstvu određenim aspektima studija između studenata kojima je ovaj studij bio prvi izbor i onih kojima nije.

9. ZAKLJUČAK

Odabir studija važna je profesionalna odluka koja će odrediti budućnost studenta. Ovim istraživanjem nastojalo se otkriti zašto su studenti pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci odabrali ovaj studij, koji su bili njihovi izvori informacija te u kojim su aktivnostima profesionalnog usmjeravanja sudjelovali prije upisa na studij. Također, željelo se utvrditi i jesu li studenti zadovoljni upisanim studijem.

Rezultati istraživanja pokazali su da za većinu studenata pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci studij pedagogije nije bio prvi izbor. Kao studij koji većina studenta navodi da im je bio prvi izbor navodi se psihologija. Kao razloge upisa na studij pedagogije ispitanici studenti prijediplomskog studija najčešće navode rad s ljudima, posebice djecom te srodnost psihologije i pedagogije. Studenti diplomskog studija kao razloge upisa navode također rad s ljudima, sličnost pedagogije i psihologije, dobru kombinaciju pedagogije kao drugog predmeta na dvopredmetnom studiju te interes za odgoj i obrazovanje. Rezultati istraživanja pokazali su da su studentima, kako prijediplomskog, tako i diplomskog studija izvori informacija pri odlučivanju o upisu na ovaj fakultet u najviše slučajeva bili Internet stranice, prijatelji i vršnjaci te roditelji. Što se tiče aktivnosti profesionalnog usmjeravanja, pokazalo se da su se studenti najčešće samostalno informirali o studiju i zanimanju pedagoga, a osim toga, savjetuju se i s roditeljima i prijateljima. Važno je istaknuti da većina ispitanika nije imala mogućnosti sudjelovati u školi na aktivnostima profesionalnog usmjeravanja. Aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u HZZ-u ili CISOK centrima gotovo nitko od studenata nije pohađao. Što se tiče zadovoljstva studijem, studenti prijediplomskog studija generalno su zadovoljni studijem dok studenti diplomskog studija nisu ni zadovoljni ni nezadovoljni. Usmjeravajući se na razne aspekte studija, studenti prijediplomskog i diplomskog studija najmanje su zadovoljni ponudom izbornih kolegija te mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija. Nakon prijediplomskog studija gotovo dvije trećina planira upisati diplomski studij pedagogije na FFRI, a značajno je za spomenuti da su rezultati na diplomskoj razini ukazali da četvrtina studenata planira pokrenuti vlastiti posao što upućuje na važnost razvoja poduzetničkih vještina tijekom studija.

Ovo istraživanje ima određene nedostatke na koje bi valjalo obratiti pozornost pri budućim sličnim istraživanjima. Naime, u istraživanju je uključen maleni broj studenata, a u istraživanju je sudjelovao nejednak broj studenata jednopredmetnog i dvopredmetnog

studija, a također i nejednak broj studenata kojima je ovaj studij prvi izbor i kojima nije. U budućnosti bi valjalo provesti istraživanje sa većim brojem studenata. Osim navedenoga, ovo istraživanje retro perspektivnog je sadržaja što svakako može utjecati na odgovore ispitanika obzirom na to da se u pitanjima traži od studenata da se vrate u vrijeme kada su donosili odluku o studiju.

10. POPIS TABLICA

1. Tablica 1: Učestalost sudjelovanja studenata u aktivnostima profesionalnog usmjeravanja
2. Tablica 2: Zadovoljstvo studenata aspektima studiranja na studiju pedagogije
3. Tablica 3: Testiranje postojanja statistički značajnih razlika u zadovoljstvu aspektima studiranja između studenata prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci
4. Tablica 4: Slaganje studenata s tvrdnjama koje se odnose na zadovoljstvo studijem
5. Tablica 5: Testiranje postojanja razlika u slaganju s tvrdnjama koje se odnose na zadovoljstvo studijem između studenata prijediplomskog i diplomskog studija pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci
6. Tablica 6: Početni interes studenata za studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci
7. Tablica 7: Zadovoljstvo studenata studijem pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci
8. Tablica 8: Preporuka studija pedagogije prijateljima
9. Tablica 9: Ponovni odabir studija pedagogije
10. Tablica 10: Namjere studenata prijediplomskog studija nakon završetka studija
11. Tablica 11: Razlog upisa diplomskog studija pedagogije na drugom sveučilištu
12. Tablica 12: Namjere studenata diplomskog studija nakon završetka studija

11. POPIS LITERATURE

1. Alves, H. i Raposo, M. (2007). Conceptual Model of Student Satisfaction in Higher Education. *Total Quality Management*, 18(5), 571-588. <https://doi.org/10.1080/14783360601074315>
2. Andrilović, V. i Čudina-Obradović, M. (1996). *Psihologija učenja i nastave*. Školska knjiga.
3. Ashraf, M. A., Liu, S., Ismat, H. I., & Tsegay, S. M. (2017). Choice of higher education institutions: Perspectives of students from different provinces in China. *Frontiers of Education in China*, 12, 414-435. <https://doi.org/10.1007/s11516-017-0029-y>
4. Babarović, T. i Šverko, I. (2011). Profesionalna zrelost učenika viših razreda osnovnih škola. *Suvremena psihologija*, 11(1), 91-109.
5. Babarović, T., & Šverko, I. (2016). Vocational development in adolescence: Career construction, career decision-making difficulties and career adaptability of Croatian high school students. *Primenjena psihologija*, 9(4), 429-448. <https://doi.org/10.19090/pp.2016.4.429-448>
6. Babarović, T. i Šverko, I. (2017). *Profesionalno usmjeravanje u osnovnim i srednjim školama iz perspektive učenika*, Program Erasmus +. https://www.mobilnost.hr/cms_files/2018/02/1519740980_izvjestaj-eg-fin-web.pdf
7. Bogdanović, M. (2009). Prilog primarnoj profesionalnoj orijentaciji: kako do bolje povezanosti sa stvarnim životom? *Napredak*, 150 (2), 224-249.
8. Božulić, I. (2022). *Profesionalno usmjeravanje u obitelji*. [Diplomski rad]. Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu.
9. Ceschi, A., Costantini, A., Phillips, S. D., & Sartori, R. (2017). The career decision-making competence: a new construct for the career realm. *European Journal of Training and Development*, 41(1), 8-27.
10. CISOK (bez dat.) O CISOK-u. <https://cisok.hr/o-cisok-u/>
11. Černja Rajter, I. (2022). *Uloga profesionalne zrelosti u uspješnoj tranziciji iz škole na studij*. [Doktorska disertacija]. Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu.
12. Durdov, T. (2021). *Procjena zadovoljstva studenata studijem i percepcije profesionalnih perspektiva studenata medicine, dentalne medicine i farmacije*. [Diplomski rad]. Medicinski fakultet, Sveučilište u Splitu.

13. Đermanov, J., & Kosanović, M. (2013). *Teorije izbora i razvoja karijere*. Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu.
14. Di Blasio, B. (2013). On the Role of Life Stories in Vocational Choice. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 82, 487-491. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.297>
15. Ferko, L. (2020). *Dobrobit i zadovoljstvo studijem studenata Učiteljskog fakulteta*. [Diplomski rad]. Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu.
16. Gregurović, M. i Lukić, N. (2014). *Istraživanje postojećih kapaciteta osnovnih i srednjih škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja*. Agencija za mobilnost i programe Europske unije. http://www.mobilnost.hr/cms_files/2015/07/1438258167_2014istrazivanje-kapaciteta-u-os-i-ss-za-prof-usmje.pdf
17. Kazi, A. S. i Akhlaq, A. (2017). Factors Affecting Students' Career Choice. *Journal of Research and Reflections in Education*, 11 (2), 187-196.
18. Lesar, T. (2015). *Profesionalno usmjeravanje i profesionalni interesi*. [Diplomski rad]. Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci.
19. Leutar, Z., & Žilić, M. (2014). Zadovoljstvo studijem i samoprocjena kompetentnosti u struci studenata socijalnog rada u Mostaru i Zagrebu. *Socijalne teme: Časopis za pitanja socijalnog rada i srodnih znanosti*, 1(1), 9-38.
20. Lim, S. A., & You, S. (2019). Long-term effect of parents' support on adolescents' career maturity. *Journal of Career Development*, 46(1), 48-61. <https://doi.org/10.1177/0894845317731866>
21. Lucić, B. (2021). *Profesionalni interesi učenika u ruralnoj i urbanoj sredini*. [Diplomski rad]. Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci.
22. Mihanović, Z., Batinić, A. B. i Pavičić, J. (2016). THE LINK BETWEEN STUDENTS' SATISFACTION WITH FACULTY, OVERALL STUDENTS' SATISFACTION WITH STUDENT LIFE AND STUDENT PERFORMANCES. *Review of Innovation and Competitiveness*, 2 (1), 37-60. <https://doi.org/10.32728/ric.2016.21/3>
23. Mihator, A. (2019). *Profesionalni identitet i zadovoljstvo studijem studenata koji studiraju na (ne) željenom studiju*. [Završni rad]. Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru.

24. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (bez dat.). *Državna matura*.
<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/vrednovanje-i-osiguranje-kvalitete-u-sustavu-odgoja-i-obrazovanja/drzavna-matura/459>
25. Olamide, S. O., & Olawaiye, S. O. (2013). The factors determining the choice of career among secondary school students. *The International Journal of Engineering and Science*, 2(6), 33-44.
26. Perin, V. i Drobac, I. (2010). Profesionalno usmjeravanje kao pedagoška zadaća škole. *Acta Iadertina*, 7 (1), 59-78.
27. Perin, V. (2012). Profesionalno usmjeravanje – uloga i odgovornost škole. *Školski vjesnik*, 61(4), 511-524.
28. Perin, V., Santini, M. i Kaurinović, K. (2014). Profesionalno usmjeravanje odraslih i njegova primjena u Hrvatskoj, Austriji i Finskoj. *Acta Iadertina*, 11 (1), 35-47.
29. Petani, R., Iveljić, A. M., & Sikirić, P. (2020). Profesionalna orijentacija kao dio poslova stručnog suradnika pedagoga. *Acta Iadertina*, 17(2), 119-148. DOI: 10.15291/ai.3207
30. Pikić Jugović, I., & Baranović, B. (2022). Kako studenti i studentice biraju studije?: kvalitativno istraživanje motivacijskih, rodnih i kontekstualnih čimbenika odabira. *Sociologija i prostor*, 60(3), 573-599. <https://doi.org/10.5673/sip.60.3.7>
31. Potočnik, D. (2008). Izbor studija: motivacijska struktura upisa i očekivani uspjeh u pronalasku željenoga posla. *Sociologija i prostor*, 46 (3/4 (181/182)), 265-284.
32. Proboyo, A., & Soedarsono, R. (2015). Influential factors in choosing higher education institution: A case study of a private university in Surabaya. *Jurnal Manajemen Pemasaran*, 9(1), 1-7. <https://doi.org/10.9744/pemasaran.9.1.1-7>
33. Raković, M. (2015). *Uloga pedagoga u profesionalnoj orijentaciji učenika i njihovo zadovoljstvo izborom studija*. [Diplomski rad]. Filozofski fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
34. Rašan, I., Tuksar, S., & Mandić, L. (2022). Učinci kružnog djelovanja imidža, zadovoljstva studijem, radne angažiranosti i radnih ponašanja studenata u akademskom okruženju. *Nova prisutnost: časopis za intelektualna i duhovna pitanja*, 20(2), 361-372. <https://doi.org/10.31192/np.20.2.9>
35. Reić Ercegovac, I. i Jukić, T. (2008). Zadovoljstvo studijem i motivi upisa na studij. *Napredak*, 149 (3), str. 283-295;

36. Ricijaš, N., Huić, A. i Branica, V. (2006). Zadovoljstvo studijem i samoprocjena kompetentnosti studenata nekih pomagačkih profesija. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 42 (2), 51-68.
37. Smitina, A. (2010). The link between vocational identity, study choice motivation and satisfaction with studies. *Procedia-social and behavioral sciences*, 5, 1140-1145. DOI:[10.1016/j.sbspro.2010.07.250](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.07.250)
38. Stephenson, A. L., Heckert, A., & Yerger, D. B. (2016). College choice and the university brand: exploring the consumer decision framework. *Higher Education*, 71, 489-503. DOI:[10.1007/s10734-015-9919-1](https://doi.org/10.1007/s10734-015-9919-1)
39. Strugar, V. i Čorak, T. (2016). *Odgojem do profesionalne zrelosti*. ALFA d.d.
40. Šverko, B., Babarović, T. i Šverko, I. (2007). Vrijednosti i životne uloge u kontekstu odabira zanimanja i razvoja karijere. *Suvremena psihologija*, 10 (2), 295-320.
41. Šverko, I. i Babarović, T. (2020). Zaštitni i rizični faktori u razvoju karijere te moguće intervencije u školskom kontekstu. *Psihologijske teme*, 29 (2), 357-377. <https://doi.org/10.31820/pt.29.2.8>
42. Tokalić, R. (2017). *Načini donošenja odluka o karijeri kod srednjoškolaca*. [Diplomski rad]. Hrvatski studiji, Sveučilište u Zagrebu.
43. Van der Vleuten, M., Jaspers, E., Maas, I., & van der Lippe, T. (2018). Intergenerational transmission of gender segregation: How parents' occupational field affects gender differences in field of study choices. *British Educational Research Journal*, 44(2), 294-318. <https://doi.org/10.1002/berj.3329>
44. Vranešević, T., Mandić, M. i Horvat, S. (2007). ISTRAŽIVANJE ČINITELJA ZADOVOLJSTVA STUDENATA. *Poslovna izvrsnost*, 1 (1), 83-92.

12. PRILOZI

PRILOG 1. ANKETNI UPITNIK ZA STUDENTE PRIJEDIPLOMSKOG STUDIJA PEDAGOGIJE NA FILOZOFSKOM FAKULTETU U RIJECI

ČIMBENICI ODABIRA STUDIJA PEDAGOGIJE I ZADOVOLJSTVO STUDIJEM ANKETNI UPITNIK

Poštovana kolegice/poštovani kolega,

studentica sam druge godine jednopredmetnog diplomskog studija Pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. U svrhu izrade diplomskog rada, pod mentorstvom prof. dr. sc. Kornelije Mrnjauš, provodim istraživanje kojemu je cilj utvrditi koje čimbenike profesionalnog usmjerenja studenti pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci procjenjuju značajnima prilikom donošenja odluke o izboru studija, odnosno zanimanja pedagoga te procijeniti zadovoljstvo odabranim studijem.

Anketa je u potpunosti anonimna, a podaci prikupljeni ovim istraživanjem koristiti će se samo u znanstvene svrhe. Molim te da na pitanja odgovaraš iskreno, kako bi rezultati istraživanja bili vjerodostojni. Ako te zanimaju rezultati istraživanja, možeš me kontaktirati na mail trabuzin@student.uniri.hr po završetku akademske godine.

Unaprijed se zahvaljujem na sudjelovanju,

studentica Tihana Blaži

1. **DOB (upiši) :** _____

2. **GODINA STUDIJA (zaokruži):**

- a) Prva godina prijediplomskog studija
- b) Druga godina prijediplomskog studija
- c) Treća godina prijediplomskog studija

3. **VRSTA STUDIJA (zaokruži):**

- a) Jednopredmetni studij
- b) Dvopredmetni studij

4. **JE LI OVAJ STUDIJ BIO TVOJ PRVI IZBOR? (zaokruži):**

- a) DA
- b) NE

4.1. **UKOLIKO JE ODGOVOR NE, MOLIM TE NAPIŠI KOJI JE STUDIJ BIO TVOJ PRVI IZBOR:**

5. Koji je razlog tvog upisa na studij pedagogije? (Upiši)

6. Pokušaj se prisjetiti: Koje si izvore informacija koristio/la pri odlučivanju o upisu na ovaj fakultet (zaokruži sve što se odnosi na tebe)?

1) Roditelji
2) Braća i sestre
3) Šira obitelj
4) Prijatelji, vršnjaci
5) Studenti pedagogije
6) Školski psiholog
7) Školski pedagog
8) Predmetni nastavnici
9) Liječnik
10) Savjetnik za izbor zanimanja HZZ-a
11) Privatni stručnjak za izbor zanimanja
12) Internet stranice
13) Tiskani materijali
14) Televizijske i radijske emisije
15) Tekstovi u novinama
16) Drugo (Upiši):

7. Uputa: U ovoj se tablici nalaze tvrdnje koje se odnose na aktivnosti koje su prethodile upisu na studij pedagogije. Molim te da zaokružiš broj koji iskazuje tvoje sudjelovanje u tim aktivnostima (1-Nikada, 2-Jednom, 3-U više navrata).

	Nikada	Jednom	U više navrata
Samostalno sam pretraživao/la informacije o studiju.	1	2	3
Samostalno sam pretraživao/la informacije o zanimanju pedagoga.	1	2	3
Posjetio/la sam skupove u svrhu informiranja o studiju (npr. predstavljanje sveučilišta, otvoreni dani fakulteta)	1	2	3
Čitao/la sam tiskanu literaturu koja mi je pomogla u odabiru studija.	1	2	3
Koristio/la sam online alate i upitnike kako bih saznao/la koje zanimanje je za mene.	1	2	3
Pričao/la sam s tadašnjim i/ili bivšim studentima pedagogije o studiju pedagogije.	1	2	3
Informirao/la sam se o šansama za zapošljavanje kao pedagog/pedagoginja.	1	2	3
Razgovarao/la sam sa stručnim suradnikom u školi o nastavku školovanja.	1	2	3

Bio/la sam kod privatnih stručnjaka na individualnom savjetovanju o nastavku školovanja.	1	2	3
Bio/la sam u zavodu za zapošljavanje ili CISOK centru na individualnom savjetovanju o izboru zanimanja i/ili daljnjem školovanju.	1	2	3
Savjetovao/la sam se s roditeljima o odabiru studija pedagogije.	1	2	3
Prijatelji su me savjetovali o izboru studija.	1	2	3
Stručni suradnici u školi su me informirali o fakultetskim programima i svijetu rada.	1	2	3
Stručni suradnici organizirali su radionice o odabiru zanimanja.	1	2	3

8.Uputa: U ovoj se tablici nalaze tvrdnje koje se odnose na zadovoljstvo nekim aspektima studiranja na studiju pedagogije. Molim te da zaokružiš broj koji iskazuje tvoje zadovoljstvo navedenim (1-Uopće nisam zadovoljan/a, 2-Nisam zadovoljan/a, 3-Niti sam zadovoljan/a niti nezadovoljan/a, 4-Zadovoljan/a sam, 5-U potpunosti sam zadovoljan/a).

Moje zadovoljstvo...	Uopće nisam zadovoljan/a	Nisam zadovoljan/a	Niti sam zadovoljan/a niti nezadovoljan/a	Zadovoljan/a sam	U potpunosti sam zadovoljan/a
...sadržajem obveznih kolegija	1	2	3	4	5
...ponudom izbornih kolegija	1	2	3	4	5
..načinom provođenja ispita	1	2	3	4	5
...savjetima i podrškom od strane nastavnika	1	2	3	4	5
...mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija	1	2	3	4	5

9.Uputa: U ovoj se tablici nalaze tvrdnje koje se odnose na studij pedagogije. Molim te da na skali od 1 do 5 procijeniš svoje slaganje sa svakom od navedenih tvrdnji (1-Uopće se ne slažem, 2-Ne slažem se, 3-Niti se slažem niti se ne slažem, 4-Slažem se, 5-U potpunosti se slažem).

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
Pristup studentima od strane nastavnika je primjeren.	1	2	3	4	5
Nastavnici su pristupačni i spremni na pomoć.	1	2	3	4	5
Nastavnici se trude oko odnosa prema studentima.	1	2	3	4	5
Nastavnici se trude oko nastave.	1	2	3	4	5
Većina nastavnika koristi suvremene metode u nastavi.	1	2	3	4	5

Literatura mi je lako dostupna.	1	2	3	4	5
Sve relevantne informacije za studij dobivam pravovremeno.	1	2	3	4	5
Tijekom studija sam proširio/la svoje spoznaje o području pedagogije.	1	2	3	4	5
Predmeti na studiju pedagogije su mi zanimljivi.	1	2	3	4	5
Zainteresiran/a sam za teme koje obrađujemo.	1	2	3	4	5
Studij je zadovoljio moja početna očekivanja.	1	2	3	4	5
Smatram da je studij doprinio mom osobnom razvoju (npr. komunikacijske vještine, timski rad, donošenje odluka, ...).	1	2	3	4	5
Studijski program me pripremio za nastavak školovanja.	1	2	3	4	5
Smatram da sam osposobljen/a za uključivanje na tržište rada.	1	2	3	4	5
Smatram da me studij osposobio za rad u struci.	1	2	3	4	5

10. Moj početni interes za studij pedagogije bio je (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe):

- 1) Vrlo nizak
- 2) Nizak
- 3) Ni nizak ni visok
- 4) Visok
- 5) Vrlo visok

11. Moje zadovoljstvo studijem pedagogije je (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe):

- 1) Vrlo nisko
- 2) Nisko
- 3) Ni nisko ni visoko
- 4) Visoko
- 5) Vrlo visoko

Ukoliko je tvoje zadovoljstvo studijem vrlo nisko ili nisko, molim te upiši zašto si ostao/la na ovom studiju:

12. Bi li preporučio/la svojim prijateljima studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe)?

- 1) Ne, ni u kojem slučaju
- 2) Vjerojatno ne
- 3) Ni da ni ne
- 4) Vjerojatno da
- 5) Da, u svakom slučaju

13. Da ponovno biraš studij, bi li odabrao/la studij pedagogije (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe)?

- a) DA
- b) NE
- c) NE ZNAM

14. Po završetku studija namjeravam (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe):

- a) potražiti zaposlenje
 - b) pokrenuti vlastiti posao
 - c) upisati diplomski studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci
 - d) upisati diplomski studij na nekom drugom fakultetu/odjelu unutar Sveučilišta u Rijeci
 - e) upisati studij na diplomskoj razini na drugom sveučilištu
 - f) nešto drugo (što, molim obrazloži)?
-
-

15. Ako namjeravaš upisati diplomski studij na drugom sveučilištu, koji je razlog tome (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe)?

- a) veća ponuda studija
 - b) kvalitetniji studij
 - c) želja za promjenom mjesta studiranja
 - d) nešto drugo (molim te navedi što)
-
-

PRILOG 2. ANKETNI UPITNIK ZA STUDENTE DIPLOMSKOG STUDIJA PEDAGOGIJE NA
FILOZOFSKOM FAKULTETU U RIJECI

ČIMBENICI ODABIRA STUDIJA PEDAGOGIJE I ZADOVOLJSTVO STUDIJEM

ANKETNI UPITNIK

Poštovana kolegice/poštovani kolega,

studentica sam druge godine jednopredmetnog diplomskog studija Pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci. U svrhu izrade diplomskog rada, pod mentorstvom prof. dr. sc. Kornelije Mrnjauš, provodim istraživanje kojemu je cilj utvrditi koje čimbenike profesionalnog usmjeravanja studenti pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci procjenjuju značajnima prilikom donošenja odluke o izboru studija, odnosno zanimanja pedagoga te procijeniti zadovoljstvo odabranim studijem.

Anketa je u potpunosti anonimna, a podaci prikupljeni ovim istraživanjem koristiti će se samo u znanstvene svrhe. Molim te da na pitanja odgovaraš iskreno, kako bi rezultati istraživanja bili vjerodostojni. Ako te zanimaju rezultati istraživanja, možeš me kontaktirati na mail trabuzin@student.uniri.hr po završetku akademske godine.

Unaprijed se zahvaljujem na sudjelovanju,

studentica Tihana Blaži

7. DOB (upiši) : _____

8. GODINA STUDIJA (zaokruži):

- d) Prva godina diplomskog studija
- e) Druga godina diplomskog studija

9. VRSTA STUDIJA (zaokruži):

- c) Jednopredmetni studij
- d) Dvopredmetni studij

10. JE LI OVAJ STUDIJ BIO TVOJ PRVI IZBOR? (zaokruži):

- c) DA
- d) NE

10.1. UKOLIKO JE ODGOVOR NE, MOLIM TE NAPIŠI KOJI JE STUDIJ BIO TVOJ PRVI IZBOR:

11. Koji je razlog tvog upisa na studij pedagogije? (Upiši)

12. Pokušaj se prisjetiti: Koje si izvore informacija koristio/la pri odlučivanju o upisu na ovaj fakultet (zaokruži sve što se odnosi na tebe)?

17) Roditelji
18) Braća i sestre
19) Šira obitelj
20) Prijatelji, vršnjaci
21) Studenti pedagogije
22) Školski psiholog
23) Školski pedagog
24) Predmetni nastavnici
25) Liječnik
26) Savjetnik za izbor zanimanja HZZ-a
27) Privatni stručnjak za izbor zanimanja
28) Internet stranice
29) Tiskani materijali
30) Televizijske i radijske emisije
31) Tekstovi u novinama
32) Drugo (Upiši):

7.Uputa: U ovoj se tablici nalaze tvrdnje koje se odnose na aktivnosti koje su prethodile upisu na studij pedagogije. Molim te da zaokružiš broj koji iskazuje tvoje sudjelovanje u tim aktivnostima (1-Nikada, 2-Jednom, 3-U više navrata).

	Nikada	Jednom	U više navrata
Samostalno sam pretraživao/la informacije o studiju.	1	2	3
Samostalno sam pretraživao/la informacije o zanimanju pedagoga.	1	2	3
Posjetio/la sam skupove u svrhu informiranja o studiju (npr. predstavljanje sveučilišta, otvoreni dani fakulteta)	1	2	3
Čitao/la sam tiskanu literaturu koja mi je pomogla u odabiru studija.	1	2	3
Koristio/la sam online alate i upitnike kako bih saznao/la koje zanimanje je za mene.	1	2	3
Pričao/la sam s tadašnjim i/ili bivšim studentima pedagogije o studiju pedagogije.	1	2	3
Informirao/la sam se o šansama za zapošljavanje kao pedagog/pedagoginja.	1	2	3
Razgovarao/la sam sa stručnim suradnikom u školi o nastavku školovanja.	1	2	3
Bio/la sam kod privatnih stručnjaka na individualnom savjetovanju o nastavku školovanja.	1	2	3

Bio/la sam u zavodu za zapošljavanje ili CISOK centru na individualnom savjetovanju o izboru zanimanja i/ili daljnjem školovanju.	1	2	3
Savjetovao/la sam se s roditeljima o odabiru studija pedagogije.	1	2	3
Prijatelji su me savjetovali o izboru studija.	1	2	3
Stručni suradnici u školi su me informirali o fakultetskim programima i svijetu rada.	1	2	3
Stručni suradnici organizirali su radionice o odabiru zanimanja.	1	2	3

8.Uputa: U ovoj se tablici nalaze tvrdnje koje se odnose na zadovoljstvo nekim aspektima studiranja na studiju pedagogije. Molim te da zaokružiš broj koji iskazuje tvoje zadovoljstvo navedenim (1-Uopće nisam zadovoljan/a, 2-Nisam zadovoljan/a, 3-Niti sam zadovoljan/a ni nezadovoljan/a, 4-Zadovoljan/a sam, 5-U potpunosti sam zadovoljan/a).

Moje zadovoljstvo...	Uopće nisam zadovoljan/a	Nisam zadovoljan/a	Niti sam zadovoljan/a niti nezadovoljan/a	Zadovoljan/a sam	U potpunosti sam zadovoljan/a
...sadržajem obveznih kolegija	1	2	3	4	5
...ponudom izbornih kolegija	1	2	3	4	5
...načinom provođenja ispita	1	2	3	4	5
...savjetima i podrškom od strane nastavnika	1	2	3	4	5
...mogućnostima stjecanja praktičnih kompetencija	1	2	3	4	5

9.Uputa: U ovoj se tablici nalaze tvrdnje koje se odnose na studij pedagogije. Molim te da na skali od 1 do 5 procijeniš svoje slaganje sa svakom od navedenih tvrdnji (1-Uopće se ne slažem, 2-Ne slažem se, 3-Niti se slažem niti se ne slažem, 4-Slažem se, 5-U potpunosti se slažem).

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
Pristup studentima od strane nastavnika je primjeren.	1	2	3	4	5
Nastavnici su pristupačni i spremni na pomoć.	1	2	3	4	5
Nastavnici se trude oko odnosa prema studentima.	1	2	3	4	5
Nastavnici se trude oko nastave.	1	2	3	4	5
Većina nastavnika koristi suvremene metode u nastavi.	1	2	3	4	5
Literatura mi je lako dostupna.	1	2	3	4	5

Sve relevantne informacije za studij dobivam pravovremeno.	1	2	3	4	5
Tijekom studija sam proširio/la svoje spoznaje o području pedagogije.	1	2	3	4	5
Predmeti na studiju pedagogije su mi zanimljivi.	1	2	3	4	5
Zainteresiran/a sam za teme koje obrađujemo.	1	2	3	4	5
Studij je zadovoljio moja početna očekivanja.	1	2	3	4	5
Smatram da je studij doprinio mom osobnom razvoju (npr. komunikacijske vještine, timski rad, donošenje odluka, ...).	1	2	3	4	5
Studijski program me pripremio za nastavak školovanja.	1	2	3	4	5
Smatram da sam osposobljen/a za uključivanje na tržište rada.	1	2	3	4	5
Smatram da me studij osposobio za rad u struci.	1	2	3	4	5

16. Moj početni interes za studij pedagogije bio je (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe):

- 6) Vrlo nizak
- 7) Nizak
- 8) Ni nizak ni visok
- 9) Visok
- 10) Vrlo visok

17. Moje zadovoljstvo studijem pedagogije je (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe):

- 6) Vrlo nisko
- 7) Nisko
- 8) Ni nisko ni visoko
- 9) Visoko
- 10) Vrlo visoko

Ukoliko je tvoje zadovoljstvo studijem vrlo nisko ili nisko, molim te upiši zašto si ostao/la na ovom studiju:

18. Bi li preporučio/la svojim prijateljima studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe)?

- 6) Ne, ni u kojem slučaju
- 7) Vjerojatno ne
- 8) Ni da ni ne
- 9) Vjerojatno da
- 10) Da, u svakom slučaju

19. Da ponovno biraš studij, bi li odabrao/la studij pedagogije (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe)?

- d) DA
- e) NE

f) NE ZNAM

20. Po završetku studija namjeravam (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe):

- a) potražiti zaposlenje
- b) pokrenuti vlastiti posao
- c) upisati sveučilišni doktorski studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Rijeci
- d) upisati sveučilišni doktorski studij na nekom drugom fakultetu/odjelu unutar Sveučilišta u Rijeci
- e) upisati sveučilišni doktorski studij na drugom sveučilištu
- f) nešto drugo (što, molim obrazloži)

15. Ako namjeravaš upisati poslijediplomski studij na drugom sveučilištu, koji je razlog tome (zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe)?

- a) Veća ponuda studija
- b) kvalitetniji studij
- c) želja za promjenom mjesta studiranja
- d) nešto drugo (molim te navedi što)
